

Вінницький національний технічний університет
(повне найменування вищого навчального закладу)

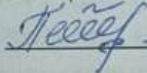
Факультет менеджменту та інформаційної безпеки
(повне найменування інституту, назва факультету (відділення))

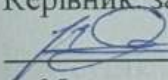
Кафедра фінансів та інноваційного менеджменту
(повна назва кафедри (предметної, циклової комісії))

Бакалаврська кваліфікаційна робота на тему:

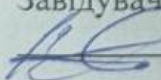
**«УПРАВЛІННЯ ВИКОРИСТАННЯМ ТА ВІДТВОРЕННЯМ ОСНОВНИХ
ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА (НА ПРИКЛАДІ ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «SOFTSERVE»»**

08-43.БКР.012.00.060 ГЧ

Виконала: студентка 4 курсу,
групи МФКД-206
Спеціальності 073 – «Менеджмент»
 Пилипчук Л. П.

Керівник: завідувач кафедри ФІМ,
 д.е.н., проф. Зянько В. В.
«05» червня 2024 р.

Рецензент: к.т.н., доцент каф. ЕПВМ
 Ратушняк О. Г.
«07» червня 2024 р.

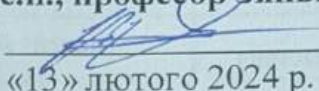
Допущено до захисту
Завідувач кафедри ФІМ
 д.е.н., проф. Зянько В. В.
(прізвище та ініціали)

«10» червня 2024 р.

Вінниця ВНТУ – 2024 рік

Вінницький національний технічний університет
Факультет менеджменту та інформаційної безпеки
Кафедра фінансів та інноваційного менеджменту
Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
Галузь знань – Управління та адміністрування
Спеціальність – 073 Менеджмент
Освітньо-професійна програма – Менеджмент фінансово-кредитної діяльності

ЗАТВЕРДЖУЮ
завідувач кафедри ФІМ
д.е.н., професор Зянько В. В.

«13» лютого 2024 р.

ЗАВДАННЯ НА БАКАЛАВРСЬКУ КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Пилипчук Любові Петрівні

1. Тема роботи: «Управління використанням та відтворенням основних засобів підприємства (на прикладі товариства з обмеженою відповідальністю «SoftServe»)»

Керівник роботи Зянько Віталій Володимирович зав. кафедри, д.е.н., професор
затверджено наказом ВНТУ від «11» березня 2024 року № 80.

2. Термін подання студентом роботи: 31 травня 2024 року

3. Вихідні дані до роботи: *Законодавчі акти та нормативні документи, фінансова звітність, облікові реєстри та інша документація ТОВ «SoftServe», посібники, підручники, наукові статті, монографії, періодичні видання.*

4. Зміст текстової частини:

у першому розділі – дослідити економічну сутність основних засобів та порядок їх оцінки; класифікацію основних засобів підприємства; огляд літературних джерел та нормативно-правове регулювання;

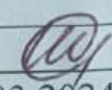
у другому розділі – проаналізувати загальну характеристику підприємства ТОВ «SoftServe», основні показники діяльності, провести оцінку ефективності використання основних засобів ТОВ «SoftServe» та її вплив на результати роботи підприємства;

у третьому розділі – запропонувати напрями підвищення ефективності відтворення та використання основних засобів.

5. Перелік ілюстративного матеріалу: Таблиці: «Трактування сутності поняття «основні засоби» у нормативно-правових актах України»; «Етапи та система узагальнюючих показників ефективності використання основних засобів»; «Показники стану та ефективності використання основних засобів»; «Аналіз ліквідності підприємства»; «Динаміка основних показників Звіту про фінансові результати в ТОВ «SoftServe»; упродовж 2021-2023 рр. (тис. грн)»; «SWOT-аналіз зовнішнього середовища підприємства» «Аналіз основних засобів на підприємстві».

Рисунки: «Класифікація основних засобів підприємства»; «Структура основних засобів ТОВ «SoftServe»»; «Темп зростання вартості основних засобів на кінець року»; «Застосування матричної організаційної структури в ТОВ «SoftServe»»; «Країни присутності «SoftServe»»; «Корпоративна соціальна відповідальність (CSR) SoftServe».

6. Консультанти розділів роботи

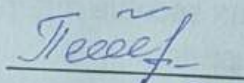
Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Спеціальна частина	доцент кафедри ФІМ Ткачук Л.М.	 13.03.2024 р.	 29.05.2024 р.

7. Дата видачі завдання «13» березня 2024 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

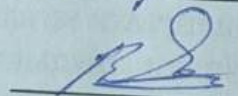
№ з/п	Назва та зміст етапу	Термін виконання		Примітка
		початок	завершення	
1	Формування та затвердження теми бакалаврської кваліфікаційної роботи	01.12.2023	01.02.2024	
2	Виконання теоретичної частини БКР. Перший рубіжний контроль виконання БКР	24.04.2024	13.05.2024	
3	Виконання аналітичної частини БКР та розробка рекомендацій та пропозицій. Другий рубіжний контроль виконання БКР	14.05.2024	01.06.2024	
4	Нормоконтроль БКР	02.06.2024	03.06.2024	
5	Рецензування БКР	04.06.2024	06.06.2024	
6	Попередній захист БКР	03.06.2024	04.06.2024	
7	Захист БКР	17.06.2024	18.06.2024	

Студентка

Л. П. Пилипчук

Керівник роботи

В. В. Зянько

АНОТАЦІЯ

УДК 338.2

Пилипчук Л.П. Управління використанням та відтворенням основних засобів підприємства (на прикладі товариства з обмеженою відповідальністю «SoftServe»). Бакалаврська кваліфікаційна робота зі спеціальності 073 – Менеджмент, освітня програма – Менеджмент фінансово-кредитної діяльності. Вінниця: ВНТУ, 2024. 86 с. На укр. мові. Бібліогр.: 21 назв; рис.: 6; табл. 8.

У бакалаврській кваліфікаційній роботі досліджено використання та відтворення основних засобів ТОВ «SoftServe» за період 2021-2023 років. Наукові та практичні положення щодо підвищення ефективності управління основними засобами можуть бути впроваджені на досліджуваному підприємстві та інших компаніях ІТ-галузі, що сприятиме покращенню фінансових результатів господарської діяльності.

У теоретичній частині роботи досліджено економічну суть основних засобів та управління ними, розглянуто методики аналізу структури та фінансового забезпечення основних засобів підприємства.

В аналітичній частині роботи проведено оцінювання стану використання та відтворення основних засобів ТОВ «SoftServe», включаючи аналіз їхньої структури та фінансового забезпечення.

У прикладній частині роботи запропоновано заходи з підвищення ефективності управління основними засобами досліджуваного підприємства та загалом компаній ІТ-галузі. Це дозволить забезпечити оптимальне використання ресурсів, підвищити ліквідність та фінансову стійкість компанії.

Ключові слова: аналіз основних засобів, ліквідність, фінансова стійкість, ефективність використання основних засобів, підприємство, відтворення, використання.

ABSTRACT

Pylypchuk L.P. Management of the use and reproduction of the company's fixed assets (on the example of the limited liability company "SoftServe"). Bachelor's thesis on specialty 073 - Management, educational program - Management of financial and credit activities. Vinnytsia: VNTU, 2024. 86 p. In Ukrainian speech Bibliography: 21 titles; Fig.: 6; table 8.

In the bachelor's qualification work, the use and reproduction of the fixed assets of SoftServe LLC for the period 2021-2023 were investigated. Scientific and practical provisions on increasing the efficiency of management of fixed assets can be implemented at the researched enterprise and other companies in the IT industry, which will contribute to improving the financial results of economic activity.

In the theoretical part of the work, the economic essence of fixed assets and their management was investigated, the methods of analysis of the structure and financial support of the fixed assets of the enterprise were considered.

In the analytical part of the work, an assessment of the state of use and reproduction of the fixed assets of SoftServe LLC was carried out, including an analysis of their structure and financial support.

In the applied part of the work, measures are proposed to increase the efficiency of management of the main means of the enterprise under study and of companies in the IT industry in general. This will ensure optimal use of resources, increase liquidity and financial stability of the company.

Keywords: analysis of fixed assets, liquidity, financial stability, efficiency of use of fixed assets, enterprise, reproduction, use.

ЗМІСТ

	ВСТУП.....	7
1	ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ І ВІДТВО- РЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ.....	10
1.1	Склад, структура та порядок відтворення основних засобів підприємства	10
1.2	Сутність управління процесом використання та відтворення основних засобів та чинники, що впливають на ці управлінські рішення	18
1.3	Методика аналізу структури та фінансового забезпечення основних засобів підприємства.....	23
	Висновки до розділу 1.....	26
2	АНАЛІЗ СТАНУ УПРАВЛІННЯ ВИКОРИСТАННЯМ ТА ВІДТВОРЕННЯМ ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ ТОВ «SOFTSERVE».....	28
2.1	Економіко-організаційна характеристика ТОВ «SoftServe».....	28
2.2	Аналіз фінансового стану ТОВ «SoftServe»	31
2.3	Аналіз структури основних засобів ТОВ «SoftServe» та їх фінансового забезпечення.....	35
	Висновки до розділу 2.....	44
3	НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ВИКОРИСТАННЯМ ТА ВІДТВОРЕННЯМ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ІТ-КОМПАНІЙ УКРАЇНИ.....	46
	Висновки до розділу 3.....	52
	ВИСНОВКИ.....	54
	СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	59
	Додаток А. Протокол перевірки кваліфікаційної роботи	61
	Додаток Б. Баланс (Звіт про фінансовий стан)	62
	Додаток В. Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід).....	74

ВСТУП

Зростання виробничого потенціалу країни в цілому викликає необхідність зростання якості використання основних засобів окремого підприємства, незалежно від форми власності, для досягнення високих кінцевих результатів.

В умовах ринкової економіки зростає потреба в достовірній обліковій та звітній інформації про діяльність підприємств, установ і організацій, яка дозволяє їх керівництву підвищити ефективність своєї роботи. На сьогоднішній день цю інформацію можливо отримати лише в процесі здійснення аналізу господарюючих суб'єктів.

На сучасному етапі розвитку нашої країни одні з найважливіших факторів розвитку економіки, збільшення обсягів виробництва продукції на промислових підприємствах є забезпеченість їх основними фондами в необхідній кількості та асортименті.

Основні засоби є невід'ємною частиною будь-якого підприємства і від підвищення ефективності їх використання залежать важливі показники діяльності підприємства, такі як фінансове становище, конкурентоспроможність на ринку. Раціональне використання основних фондів сприяє поліпшенню всіх техніко-економічних показників, у тому числі збільшення випуску продукції, зниження її собівартості, трудомісткості виготовлення. Основні засоби відіграють величезну роль у процесі праці, вони у своїй сукупності утворюють виробничо-технічну базу і визначають виробничу потужність підприємства.

Підвищення ефективності використання основних засобів підприємств є одним з основних питань у період переходу до ринкових відносин. Від вирішення цієї проблеми залежить фінансовий стан підприємства, конкурентоспроможність його продукції на ринку.

Основні засоби є необхідною умовою функціонування підприємства, і тому аналіз наявності, ефективності їх використання мають важливе значення. Наявність у підприємства достатньої кількості необхідних основних засобів, при умові їх максимально ефективного використання, свідчить про організацію діяльності

підприємства на високому рівні та його ефективне функціонування. Така інформація може зацікавити різних користувачів: менеджерів, при розробці альтернативних варіантів фінансової стратегії підприємства; постачальників – при прийнятті рішень про умови розрахунків; кредитні установи – при визначенні кредитування діяльності підприємств; потенціальних інвесторів – при виборі об'єкта інвестування. Тому у сучасних економічних умовах збільшується значення аналізу наявності, руху і ефективного використання основних засобів підприємств. Актуальність викладених вище аспектів обумовили вибір даної теми.

Метою бакалаврської роботи є визначення шляхів підвищення ефективності використання та відтворення основних засобів підприємства на основі дослідження теоретико-методичних підходів і практичних засад аналізу відтворення і використання основних засобів.

Виходячи з поставленої мети можна сформулювати наступні завдання:

- дослідити економічну сутність основних засобів та порядок їх відтворення;
- розглянути особливості управління процесом використання та відтворення основних засобів та чинники, що впливають на ці управлінські рішення;
- розглянути методики аналізу структури та фінансового забезпечення основних засобів підприємства;
- проаналізувати основні показники діяльності ТОВ «SoftServe»;
- провести оцінку ефективності використання основних засобів ТОВ «SoftServe»;
- запропонувати напрями підвищення ефективності відтворення та використання основних засобів ТОВ «SoftServe».

Об'єктом дослідження є процеси використання та відтворення основних засобів підприємства.

Предметом дослідження є теоретико-методичні засади та практичні рекомендації стосовно розробки шляхів підвищення ефективності використання основних підприємства.

Теоретичну та методологічну основу дослідження становлять законодавчі та нормативні акти України, наукові праці з даної проблеми вітчизняних та

зарубіжних вчених. У процесі дослідження використовувались загальнонаукові методи аналізу, синтезу та порівняння; економіко-статистичні методи збору та обробки інформації.

Методи дослідження. При написанні бакалаврської кваліфікаційної роботи застосовувались наступні методи: кількісного фінансового аналізу, горизонтальний, вертикальний, описовий, коефіцієнтний та інші.

Особистий внесок здобувача.

Бакалаврська кваліфікаційна робота є самостійно виконаною працею, в якій автором обґрунтовані пропозиції з підвищення ефективності управління фінансовим результатом від операційної діяльності автотранспортного підприємства.

Наукові положення, висновки та рекомендації, що виносяться на захист, одержані автором самостійно.

Апробація результатів бакалаврської роботи.

Основні положення і результати виконаного дослідження доповідалися на LI Науково-технічній конференції підрозділів Вінницького національного технічного університету (м. Вінниця, 2022 р.) та Міжнародній науково-практичній конференції Молодь в науці: дослідження, проблеми, перспективи (МН-2024)

Наукові публікації. За темою бакалаврської кваліфікаційної роботи опубліковані 2 тез доповідей [20; 21].

1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ І ВІДТВОРЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

1.1 Склад, структура та порядок відтворення основних засобів підприємства

Ефективність використання основних засобів залежить від організації своєчасного отримання достовірної і досить повної фінансової інформації. У зв'язку з цим зростає роль і значення фінансового менеджменту як однієї з найважливіших управлінських функцій. Одним з важливих елементів для вдосконалення фінансового управління використанням основних засобів є їх визначення та класифікація. З метою вдосконалення управління, проведення якісного управлінського аналізу та фінансового менеджменту необхідно ознайомитись із сутністю категорії "основні засоби".

Основні засоби – це частина засобів виробництва, які діють у процесі виробництва протягом тривалого періоду часу, зберігають при цьому впродовж усього періоду натурально-речовинну форму і переносять свою вартість на продукцію по частинах у міру зносу у вигляді амортизаційних відрахувань[1]. Відповідно до системи бухгалтерського обліку до основних засобів відносяться засоби праці з терміном служби більше 12 місяців чи протягом нормального виробничого операційного циклу. Основні засоби поділяються на основні виробничі і основні невиробничі.

Вважають, що одним з перших визначень терміну "основні фонди" є висловлювання А. Сміта про те, що "фондом є будь-яке накопичення продуктів землі і промислової праці. Фонд буде капіталом лише в тому випадку, якщо він приносить власнику дохід чи прибуток". Таким чином, А. Сміт визначає фонди як матеріальну основу для утворення капіталу [2].

Для детального розкриття сутності та ролі основних засобів у фінансово-господарській діяльності підприємства необхідно розглянути визначення, запропоновані різними авторами. Водночас слід відзначити, що сучасні визначення основних засобів не є однозначними.

У таблиці 1.1 зібрано визначення сутності основних засобів у нормативно-правових документах.

Таблиця 1.1 – Тракткування сутності поняття «основні засоби» у нормативно-правових актах України

Автор, джерело	Визначення
Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» від 27.04.2000 р. № 92 [3]	Основні засоби – матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік)
Податковий кодекс України [4]	Основні засоби – матеріальні активи, у тому числі запаси корисних копалин, наданих у користування ділянок надр (крім вартості землі, незавершених капітальних інвестицій, автомобільних доріг загального користування, бібліотечних і архівних фондів, матеріальних активів, вартість яких не перевищує 2500 грн., невиробничих основних засобів і нематеріальних активів), що призначаються платником податку для використання у господарській діяльності платника податку, вартість яких перевищує 2500 грн. і поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом та очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких з дати введення в експлуатацію становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік)
Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 (МСБО 16) «Основні засоби» [5]	Основні засоби – це матеріальні об'єкти, що їх: а) утримують для використання у виробництві або постачанні товарів чи наданні послуг для надання в оренду або для адміністративних цілей; б) використовуватимуть, за очікуванням, протягом більше одного періоду
Постанова Національного банку України «Про затвердження Інструкції з бухгалтерського обліку основних засобів і нематеріальних активів банку України» від 20.12.2005 р. № 480 [6]	Основні засоби – матеріальні активи, які банк утримує з метою використання їх у процесі своєї діяльності, надання послуг, здавання в лізинг (оренду) іншим особам або для здійснення адміністративних і соціальнокультурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік)

Дослідження різних форм прояву сутності поняття, яке описує основні засоби підприємства свідчить, що основні засоби є основою активів та мають важливе значення для виробничої та господарської діяльності підприємства.

Отже, сучасні науковці під час розгляду цього поняття визначають такі його сутнісні характеристики:

– матеріальна форма активів;

- залучення у виробництво та реалізацію товарів;
- наявність незмінної натуральної форми;
- строк корисного використання більше одного року (або операційного циклу, якщо він перевищує один рік);
- перенесення вартості на заново створений продукт частинами в міру зношення;
- можливість надання в оренду іншим особам.

До основних засобів належать ті основні засоби, які безпосередньо беруть участь у виробничому процесі (машини, пристрої тощо) або створюють умови для виробничого процесу (виробничі будівлі, споруди тощо). Основними невикористаними засобами є культурно-побутові приміщення (клуби, їдальні тощо). Основні засоби також називають основними або малооборотними; за вартістю вони становлять значну частину статутного капіталу товариства.

Типовими основними засобами промислових підприємств є: будівлі, споруди, передавальні пристрої, машини та прилади, прилади, лабораторне обладнання, ЕОМ, транспортні засоби, інструменти та приладдя, виробничо-господарський інвентар тощо.

З економічної точки зору під сутністю поняття «основні засоби» розуміють матеріальні засоби, які використовують у діяльності підприємства впродовж періоду, який перевищує 365 календарних днів від дати їх введення до експлуатації та вартість яких поступово зменшується у зв'язку із їх фізичним або моральним зносом.

До суттєвих особливостей основних засобів віднесемо наступні пункти:

- використовується в натуральному вигляді протягом тривалого часу (не менше року);
- схильність до зносу, що виражається поступовою втратою можливості подальшої експлуатації внаслідок старіння, закінчення запасу потужності (знос матеріалів) або втрати можливості подальшої експлуатації через появу морального зносу;
- розподіл і погашення окремих видів вартості - через механізм поступової амортизації, який відносить амортизаційні відрахування на поточні витрати підприємства і, відповідно, на собівартість товарів (робіт, послуг).

Одиницею обліку основних засобів можна вважати об'єкт основних засобів. Об'єкт основних засобів являє собою закінчений пристрій з усіма пристосуваннями і приладдям

до нього або окремі і конструктивно відмінні об'єкти, які призначені для виконання окремих самотійних функцій, чи відокремлений комплекс з'єднаних предметів одного або різного призначення, що мають для їх обслуговування загальні пристосування, приладдя, керування та єдиний фундамент, внаслідок чого кожен предмет може виконувати свої функції, а комплекс – певну роботу тільки у складі комплексу, а не самотійно.

Питання обліку основних засобів дуже тісно пов'язане з концепцією їх оцінки, оскільки застосування уніфікованих і практичних принципів оцінки основних засобів є вирішальним чинником організації бухгалтерського обліку на кожному підприємстві. Вважаємо, що суть оцінки полягає в присвоєнні основним засобам числового значення за визначеними правилами.

Для оцінки важливе значення мають окремі види вартості основних засобів:

- первісна- історична (фактична) собівартість необоротних активів у сумі грошових коштів або справедливої вартості інших активів, сплачених (переданих), витрачених для придбання (створення) необоротних активів.;
- справедлива - сума, за якою можна продати актив або оплатити зобов'язання за звичайних умов на певну дату;
- переоцінена- вартість необоротних активів після їх переоцінки;
- чиста вартість реалізації - справедлива вартість необоротного активу за вирахуванням очікуваних витрат на його реалізацію;
- вартість, що амортизується - первісна або переоцінена вартість необоротних активів за вирахуванням їх ліквідаційної вартості.;
- балансова- сума, за якою актив обліковують у балансі після вирахування будь-якої накопиченої амортизації та накопичених збитків від зменшення його корисності;
- залишкова - різниця між первісною (переоціненою) вартістю необоротного активу та сумою його накопиченої амортизації (зносу) [3].

Підприємства самотійно обирають один із семи методів нарахування амортизації, визначаючи строки корисного використання об'єктів основних засобів і порядок формування їх вартості, яка передбачена податковим законодавством. Амортизація є вторинним явищем після зносу основних засобів і систематичним розподілом вартості

необоротних матеріальних активів, що амортизуються, протягом строку їх корисного використання.

Усі основні засоби, крім землі мають фізичний та моральний знос, тобто під впливом фізичних сил, технічних та економічних факторів вони поступово втрачають свої якості та приходять до непотребу. Поступове перенесення вартості діючих основних засобів на готовий продукт та накопичення грошового фонду для заміни зношених об'єктів називається амортизацією [7].

Відповідно до Податкового кодексу амортизація – це поступове віднесення витрат на придбання, виготовлення або поліпшення основних засобів, на зменшення скоригованого прибутку платника податку у межах норм амортизаційних відрахувань [8].

В П(С)БО 7 «Основні засоби» амортизація визначена як систематичний розподіл вартості об'єкту основних засобів, що підлягає амортизації, протягом строку його корисного використання [3].

Необхідною умовою раціональної організації обліку основних засобів є їх класифікація. Визначення різноманітних груп основних засобів і їх об'єднання відповідно до спільних функцій є загальним для всіх галузей економіки.

Економічно обґрунтована класифікація основних засобів має бути розроблена за такими критеріями: натурально-речовий склад, функціональне призначення, використання, належність і відношення до виду економічної діяльності. Це має забезпечити своєчасний і правильний облік основних засобів, а також контроль за їх збереженням і використанням. Розглянуті види класифікації основних засобів дозволяють оптимізувати їхню структуру, щоб вони могли використовуватися ефективно, сприяючи покращенню їхнього фізичного стану та структури.

Класифікація основних засобів означає групування їх за певними критеріями в якісно однорідні групи. Поточний облік основних засобів полегшується завдяки класифікації. Крім того, складання звітності про наявність і рух основних засобів є складнішою. Загородній В.Г. обмежує категорію основних засобів однією характеристикою – «у залежності від характеру участі основних засобів у процесі розширеного відтворення» й підрозділяють за цією ознакою на виробничі й невиробничі основні засоби [9, с. 157].

Більш детальну класифікацію пропонує у своїх роботах Чалий І. [10, с. 28]. Автор групує основні засоби: за функціональним призначенням (виробничі, невиробничі), за видами економічної діяльності (промисловість, будівництво, сільське господарство тощо), за натурально-матеріальним складом або видами, за використанням (діючі, недіючі, запасні) й приналежності (власні, орендовані). Відповідно до типової класифікації основні засоби поділяються за приналежністю, використанням та призначенням. За приналежністю основні засоби поділяються на власні та орендовані; за використанням – на діючі та недіючі; за призначенням – на виробничі і невиробничі. До власних основних засобів відносяться ті, які належать певному підприємству. Детальніше з класифікацією можна ознайомитись на рисунку 1.1.

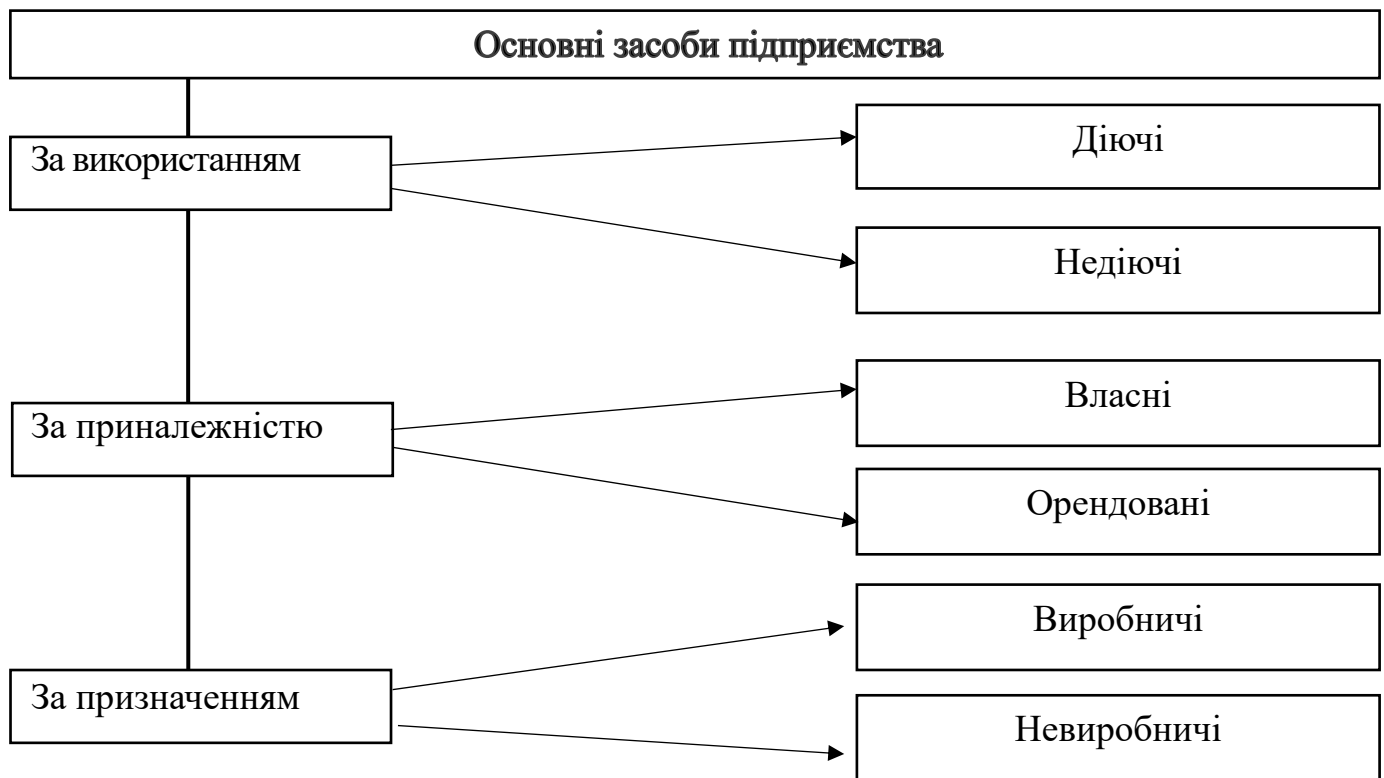

Рисунок 1.1 – Класифікація основних засобів підприємства

Власні основні засоби можуть бути створені за допомогою допоміжного фінансування на розширене виробництво з відповідних джерел, власних прибутків або статутного (пайового або акціонерного) капіталу. Орендовані основні засоби використовуються в бізнес-діяльності на підставі договору оренди, але вони не

належать підприємству орендарю. Орендовані основні засоби відображаються в балансі лише орендодавцем, що виключає можливість їх подвійного обліку. До діючих основних засобів відносяться не тільки ті, які використовуються, але й ті, які тимчасово не використовуються або здані в оренду іншим компаніям на договірних засадах. Основні засоби, які знаходяться в резерві або на складі, вважаються недіючими.

Основні засоби поділяються на виробничі та невиробничі за функціональним призначенням та видом діяльності. Знаряддя праці, за допомогою яких працівник впливає на предмет праці, або є необхідним для підтримки виробничих процесів, таких як торгівля, заготівля, виробництво тощо. Вони зношуються поступово, не змінюючи своєї натуральної форми, по частинах переносять свою вартість на виготовлений продукт. Вони безпосередньо беруть участь у виробничому процесі або якимось чином сприяють його здійсненню та багаторазово беруть участь у повторних циклах виробництва. Для суспільного відтворення необхідні невиробничі основні засоби. Це ті основні засоби, які не беруть участі у виробництві матеріальних благ, а призначені для обслуговування потреб працівників. Вони працюють довго і поступово зношуються, але не беруть участі у виробництві матеріальних благ і тому втрачена ними вартість не переноситься на продукт.

Відтворення основних засобів – це постійне повторення і безперервне відновлення засобів праці в натуральній і вартісній формах. Специфіка відтворення основних фондів пов'язана з їх участю в процесі виробництва впродовж декількох циклів і поступовим перенесенням вартості основного капіталу на новостворений товар в міру зношування. При цьому інша частина вартості основних засобів залишається фіксованою у засобах праці [4, с.227].

Під відтворенням основних засобів Сазонов Р. В. та Ширко О. В. розуміють процес безперервного їх поновлення у зв'язку з фізичним зносом або так званим «моральним» старінням, спричиненим науково-технічним прогресом, до настання повного фізичного спрацювання. Воно притаманне, перш за все, знаряддям праці й транспортним засобам [11 с. 322-329].

Отже, відтворення основних засобів – це процес постійного їх оновлення через придбання нових, реконструкцію, технічне переозброєння, модернізацію та капітальний ремонт вже діючих. Головна мета даного процесу – відшкодування вартості спрацьованих основних засобів, збільшення виробничої потужності, забезпечення основними засобами підприємства відповідно до виробничої програми та підтримання їх в робочому стані.

Відтворення основних засобів, як економічний процес, має характерні ознаки:

- основні засоби поступово переносять свою вартість на вартість виготовленої продукції;
- у процесі відтворення основних засобів одночасно відбувається збільшення їх первісної та залишкової вартості;
- через амортизаційні відрахування здійснюється накопичення в грошовій формі частково перенесеної вартості основних засобів на готову продукцію – таким чином формується амортизаційний фонд підприємства;
- основні засоби відновлюються в натуральній формі протягом певного часу, що дає змогу маневрувати коштами амортизаційного фонду [1].

Форми відтворення основних засобів класифікуються за розміром фінансування та ефективністю його проведення:

- звужене відтворення означає зменшення первісної вартості основних засобів;
- просте відтворення – збереження первісної вартості основних засобів (відновлюється виробнича потужність),
- розширене відтворення – зростання первісної вартості основних засобів та їх загальної кількості, що призведе до зростання продуктивності обладнання [12].

Форми відтворення основних засобів відрізняються між собою розмірами необхідного фінансування та отриманими результатами від їх проведення: звужене відтворення передбачає зменшення загальної сукупності основних засобів, просте

відтворення – збереження споживчих вартостей основних засобів (відновлюється попередня виробнича потужність), а розширене відтворення – збільшення споживчих вартостей основних засобів, їх загальної кількості та якості, що забезпечує вищий рівень продуктивності обладнання [13, с. 122].

Специфіка відтворення основних фондів органічно пов'язана, з одного боку, з їх участю в процесі виробництва впродовж кількох циклів, а з іншого – з поступовим перенесенням їхньої вартості на новостворений товар у міру зношування.

Основні цілі цього процесу – відшкодування зношених основних засобів, збільшення маси основних засобів, постійне оновлення основних засобів, забезпечення ними підприємств в відповідності з виробничою програмою і підтримання їх в робочому стані.

1.2 Сутність управління процесом використання та відтворення основних засобів та чинники, що впливають на ці управлінські рішення

Управління процесом використання основних засобів є ключовою складовою ефективного функціонування будь-якого підприємства. Основні засоби включають будівлі, споруди, машини, обладнання та інші матеріальні активи, які використовуються для виробництва товарів або надання послуг протягом тривалого часу. Сутність управління цим процесом полягає у забезпеченні оптимального використання ресурсів, підтримці їх у робочому стані та своєчасному оновленні.

Основні етапи управління процесом використання основних засобів включають:

- інвентаризація та облік основних засобів: регулярний облік наявних основних засобів, їх технічного стану та ступеня зносу. Це дозволяє отримати точну інформацію для прийняття управлінських рішень;
- планування використання основних засобів: визначення потреби у використанні основних засобів, розробка графіків експлуатації та планів технічного

обслуговування. Це дозволяє знизити простої обладнання та забезпечити його безперебійну роботу;

- організація технічного обслуговування та ремонту: забезпечення регулярного технічного обслуговування, планових та поточних ремонтів. Це дозволяє продовжити строк служби основних засобів та знизити ризик виникнення аварійних ситуацій;

- моніторинг та аналіз ефективності використання основних засобів: постійний контроль за продуктивністю та економічною ефективністю використання основних засобів. Це дозволяє своєчасно виявляти та усувати недоліки у їх експлуатації;

- модернізація та оновлення основних засобів: інвестування в оновлення та модернізацію основних засобів для підвищення їх ефективності та продуктивності. Це включає придбання нових видів обладнання, впровадження нових технологій та покращення існуючих систем.

Відтворення основних засобів є невід'ємною частиною їх управління. Це процес, що включає заміну, оновлення та модернізацію основних засобів з метою підтримання їх у працездатному стані та забезпечення відповідності сучасним технологічним вимогам.

Управління процесом відтворення основних засобів включає:

- оцінку технічного стану основних засобів: регулярна оцінка ступеня зносу та технічного стану основних засобів для визначення необхідності їх заміни або модернізації;

- планування відтворення основних засобів: розробка стратегій та планів відтворення основних засобів, включаючи визначення пріоритетів, термінів та обсягів інвестицій;

- фінансове забезпечення процесу відтворення: забезпечення фінансування процесу відтворення основних засобів через власні кошти підприємства, кредити, лізинг або інші джерела фінансування;

- вибір постачальників та підрядників: вибір надійних постачальників обладнання та підрядників для виконання робіт з модернізації та ремонту основних засобів.

Контроль за виконанням робіт з відтворення: моніторинг та контроль за виконанням робіт з модернізації, заміни та ремонту основних засобів для забезпечення їх якості та відповідності планам.

Управління процесом використання та відтворення основних засобів є комплексним завданням, що вимагає системного підходу та врахування різних чинників. Від ефективності управління основними засобами залежить продуктивність підприємства, його конкурентоспроможність та фінансова стабільність.

Використання та відтворення основних засобів залежить від багатьох факторів, включаючи технічні, економічні, організаційні, правові та соціальні. Кожен із цих елементів має вирішальне значення для створення стратегій управління основними засобами.

Вартість основних засобів є одним із основних факторів, що впливає на рішення, прийняті керівництвом. Рішення щодо придбання та використання основних засобів можуть змінюватися через високу початкову вартість. Компанії часто обговорюють, скільки коштує модернізація або ремонт існуючих апаратів порівняно з вартістю придбання нових. Крім того, важливо враховувати витрати на утримання основних засобів, таких як технічне обслуговування, ремонт, страхування та енергія. Рішення щодо подальшого використання основних засобів може значно змінитися через ці витрати.

Крім того, фінансовий стан компанії має значний вплив. Замість того, щоб купувати нові активи, підприємства з обмеженими фінансовими ресурсами можуть зосередитися на підтримці існуючих активів. При прийнятті рішення про придбання нових або модернізацію існуючих основних засобів важливо враховувати потенційне повернення інвестицій.

Рішення, прийняті керівництвом, також впливають на рівень зносу та амортизації основних засобів. Високий рівень зносу може вимагати негайного

ремонту або заміни. Рішення щодо модернізації або заміни основних засобів, а також фінансові результати підприємства впливають на політику амортизації підприємства.

Технічні фактори: технічний стан обладнання також є важливим фактором. Можна замінити старе обладнання, яке не працює належним чином або потребує регулярних ремонтів. Упровадження нових технологій також може підвищити ефективність виробництва, тому старі інструменти можна модернізувати або замінити новими.

Упровадження нових технологій може значно підвищити продуктивність і конкурентоспроможність компанії, що впливає на рішення, прийняті керівництвом. Сучасні технології можуть підвищити ефективність основних засобів і знизити витрати на обслуговування.

Організаційна структура підприємства також впливає на рішення керівників щодо основних засобів. Підприємства з великою інфраструктурою мають більше шансів інвестувати в нові основні засоби та модернізацію. Організаційна культура підприємства має велике значення. Підприємства, які мають культуру інновацій, більш схильні до впровадження нових технологій і модернізації своїх основних засобів.

Кваліфікація персоналу також є важливою. Рішення щодо використання основних засобів залежить від наявності кваліфікованих працівників для їх обслуговування та модернізації. Рішення щодо модернізації основних засобів може залежати від інвестицій у навчання персоналу для роботи з новими технологіями.

Процеси управління основними засобами також впливають на внутрішні правила підприємства. Компанія може визначити політику та стандарти управління основними засобами, щоб визначити, як вони використовуються та відтворюються. Впровадження ефективних систем контролю за станом та використанням основних засобів може сприяти прийняттю обґрунтованих рішень щодо їх модернізації або заміни.

Правові чинники включають законодавчі вимоги та регуляторні зміни. Дотримання законодавчих вимог та стандартів безпеки може вимагати модернізації

або заміни основних засобів. Законодавство щодо охорони навколишнього середовища може впливати на рішення про використання та відтворення основних засобів, зокрема щодо зменшення шкідливих викидів та енергозбереження. Нові регуляторні вимоги можуть вимагати адаптації основних засобів, що може спричинити їх модернізацію або заміну.

Крім того, соціальні фактори значною мірою впливають на рішення, прийняті керівництвом. Підприємства можуть взяти на себе соціальну відповідальність, щоб покращити умови праці та зменшити шкідливі наслідки для навколишнього середовища. На імідж компанії та стосунки з громадськістю можуть позитивно вплинути соціально відповідальні рішення.

Задоволеність працівників також впливає на рішення, прийняті керівництвом. Люди, які працюють, можуть бути більш задоволені та мотивовані, якщо їхні робочі місця покращаться за допомогою модернізації основних засобів. Інвестиції в безпеку основних засобів можуть зменшити ризики професійних травм і захворювань.

Компанії інвестують у нові технології та модернізацію основних засобів через корпоративну культуру, яка підтримує інноваційність і розвиток.

Правові чинники включають законодавчі вимоги та регуляторні зміни. Дотримання законодавчих вимог та стандартів безпеки може вимагати модернізації або заміни основних засобів. Законодавство щодо охорони навколишнього середовища може впливати на рішення про використання та відтворення основних засобів, зокрема щодо зменшення шкідливих викидів та енергозбереження. Нові регуляторні вимоги можуть вимагати адаптації основних засобів, що може спричинити їх модернізацію або заміну.

Управлінські рішення щодо використання та відтворення основних засобів залежать від економічних, технічних, організаційних, правових і соціальних факторів. Врахування цих елементів допомагає приймати розумні рішення, які сприяють ефективному функціонуванню підприємства, підвищенню його продуктивності та конкурентоспроможності, а також підтримці його довгострокового розвитку.

1.3 Методика аналізу стану та ефективності використання основних засобів

Для наукового обґрунтування планування відтворення основних засобів необхідні дані про їх стан, які характеризується коефіцієнтами зносу і придатності засобів праці. Технічний стан і відповідність основних фондів науково-технічним досягненням формується в процесі їх поновлення.

Технічний стан фондів характеризується такими показниками, як зношеність, відновлення, вибуття, віковий склад устаткування.

Ступінь зносу може бути визначена коефіцієнтом зносу або коефіцієнтом придатності.

Методологія аналізу економічної ефективності використання основних засобів передбачає визначення та розробку показників, коефіцієнтів, динамічних рядів; збір інформації та створення бази даних; аналіз та оцінку наявного стану, структури та потреби в основних засобах для комплексної оцінки діяльності підприємств; виявлення резервів збільшення обсягів виробництва продукції, а також вибір методів та способів аналізу [14].

Найважливіший фактор підвищення фондовіддачі — забезпечення оптимальної структури основних виробничих фондів. Фондовіддача багато в чому залежить також від сформованих пропорцій між основними і оборотними фондами. При оптимальному забезпеченні засобів праці предметами праці більш інтенсивно використовуються перші, і навпаки, при нестачі оборотних фондів знижується ефективність використання основних фондів. На показник фондовіддачі впливають два фактори: зміна обсягу валової продукції та середньорічної вартості основних виробничих фондів [15].

В таблиці 1.2 наведені етапи та система узагальнюючих показників ефективності використання основних засобів.

В таблиці 1.3 наведені формули та характеристики для аналізу стану та використання основних засобів.

Таблиця 1.2 – Етапи та система узагальнюючих показників ефективності використання основних засобів[16]

Етап	Показники	Методи	Результат
Аналіз ефективності використання основних засобів			
Факторний аналіз фондівддачі	Фондомісткість; фондорентабельність; фондівддача; оборотність основних засобів тощо	Порівняльний аналіз за різними напрямками	Оцінка ефективності та інтенсивності використання ОЗ; характеристика величини прибутку на кожен гривню ОЗ
Аналіз інтенсивного та екстенсивного використання виробничого устаткування	Частка обладнання, переданого в експлуатацію; частка фактично працюючого обладнання; ступінь використання ОЗ	Порівняльний аналіз	Оцінка аналізу впливу у інтенсивного та екстенсивного використання ОЗ
Аналіз ефективності використання виробничих площ	Календарний фонд робочого часу; номінальний фонд часу; ефективний фонд часу; корисний фонд часу; коефіцієнт завантаження обладнання тощо	Порівняльний аналіз; горизонтальний аналіз	Оцінка ступеня використання виробничого обладнання

Таблиця 1.3 – Показники стану та ефективності використання основних засобів [17]

Показник	Формула розрахунку	Характеристика
1. Фондомісткість	Φ_k/V_{Π}	Характеризує забезпеченість підприємства ОЗ
2. Фондоозброєність	$\Phi_k/Ч$	Показує величину основних засобів на працівника
3. Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні підприємства	Φ_3/M	Відображає питому вагу залишкової вартості основних засобів у загальній вартості майна підприємства
4. Коефіцієнт зносу ОЗ	$З_0/\Phi_k$	Показує ступінь зносу ОЗ
5. Коефіцієнт придатності основних засобів	$1-K_3$	Відображає частину основних засобів придатну до експлуатації
6. Рентабельність ОЗв	$Пз/\Phi_k \cdot 100\%$	Визначає ступінь використання ОЗ

Де Φ_k - балансова вартість основних виробничих засобів; V_{Π} - вартість виробленої продукції; Φ_3 - залишкова вартість основних виробничих засобів;

М - вартість майна підприємства; Z_0 - сума зносу основних виробничих засобів; Ч - середньооблікова чисельність працівників; K_3 - коефіцієнт зносу основних виробничих засобів; Π_3 - загальний прибуток підприємства.

Ліквідність підприємства відображає його здатність своєчасно виконувати свої короткострокові зобов'язання за рахунок наявних активів. Це один з ключових показників фінансової стабільності, який визначає здатність компанії конвертувати свої активи в грошові кошти без значних втрат вартості. Висока ліквідність свідчить про фінансову здоров'я компанії і її готовність реагувати на непередбачувані витрати або фінансові виклики.

Основні показники ліквідності включають коефіцієнт покриття, коефіцієнт швидкої ліквідності та коефіцієнт абсолютної ліквідності, чистий оборотний капітал.

Управління ліквідністю передбачає ефективне управління дебіторською та кредиторською заборгованістю, оптимізацію запасів, прогнозування грошових потоків та залучення додаткових фінансових ресурсів у разі потреби. Висока ліквідність дозволяє компанії уникнути фінансових труднощів та забезпечити стабільну операційну діяльність, що є важливим фактором для інвесторів та кредиторів.

Забезпечення належного рівня ліквідності є критичним для підтримки фінансової стабільності та стійкості підприємства в умовах ринкових коливань та непередбачуваних фінансових викликів.

Формули для аналізу ліквідності наведені в таблиці 1.4.

Таблиця 1.4 – Аналіз ліквідності підприємства [18]

Коефіцієнт покриття	$\frac{\text{Оборотні активи}}{\text{Поточні зобов'язання}}$	$\frac{\text{ф.1 р.1195}}{\text{ф.1 р.1695}}$	>1
1	2	3	4
Коефіцієнт швидкої ліквідності	$\frac{\text{Оборотні активи} - \text{Запаси}}{\text{Поточні зобов'язання}}$	$\frac{\text{ф. 1 (р.1195+р.1100+р.1120)}}{\text{ф.1 р.1695}}$	0,6-0,8

Продовження таблиці 1.4

1	2	3	4
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	Гроші та їх еквіваленти+ Поточні фінансові інвестиції Поточні зобов'язання	$\frac{\text{ф.1 (р.1160+p.1165)}}{\text{ф.1 р.1695}}$	> 0 Збільшення
Чистий оборотний капітал, тис. грн.	Оборотні активи– Поточні зобов'язання	ф.1 (р.1195-р.1695)	> 0 Збільшення

Висновок до розділу 1

У першому розділі бакалаврської роботи проаналізовано поняття «основні засоби». Розглянуто методологічні підходи щодо оцінювання досліджуваної теми.

Наведено показники ефективності відтворення основних фондів, короткі визначення по кожному показнику та формула для обрахунку.

Основні засоби визначаються як активи, які мають фізичну сутність і утримуються для використання у виробництві або постачанні товарів чи послуг, а також для здачі в довгострокова оренда для адміністрації або інших осіб.

Відповідно, основний засіб — це актив, який призначений для постійного використання, а не для короткострокового використання тимчасового активу.

Отже, основні засоби - це засоби праці, які мають вартість, функціонують у виробничому процесі тривалий час, не змінюючи при цьому своїх форм і розмірів, а свою вартість переносять на вартість готової продукції поступово, шляхом амортизаційних відрахувань.

Економічна сутність і матеріальна наповненість основних засобів є ознаками, що визначають їх значення у здійсненні відновлювальних процесів функціонування та розвитку кожного виробництва. Уся сукупність наявних виробничих засобів становить значну частину національного багатства також і для України.

Основні засоби є однією з найважливіших характеристик економічного потенціалу країни. Тому вивчення їх впливу на виробництво, найкращих умов їх використання представляють особливий інтерес.

Методика аналізу ефективності використання основних засобів повинна

враховувати низку принципів:

- підтримувати функціональну корисність основних засобів протягом декількох років, тому витрати з їх придбання і експлуатації розподілені в часі;
- момент фізичної заміни (оновлення) основних фондів не співпадає з моментом їх вартісного заміщення, у результаті чого можуть виникнути втрати і збитки, що зменшують фінансові результати діяльності підприємства;
- ефективність використання основних засобів оцінюється по-різному в залежності від їх виду, належності (власні, орендовані), характеру участі у виробничому процесі, а також призначення.

2 АНАЛІЗ СТАНУ УПРАВЛІННЯ ВИКОРИСТАННЯМ ТА ВІДТВОРЕННЯМ ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ ТОВ «SOFTSERVE»

2.1 Економіко-організаційна характеристика ТОВ «SoftServe»

ТОВ «SoftServe» – це компанія, з розробки програмного забезпечення, продуктів та послуг, що допомагає організаціям по всьому світу у роботі з системами такими як Microsoft Dynamics ERP та CRM. Розташована в центрі ІТ-спеціалістів у Європі, ТОВ «SoftServe» надає свої послуги партнерам, допомагаючи їм ефективно справлятися з обсягом та знизити складність роботи, та піклується про новітні технології, тенденції та якість.

Компанія SoftServe була заснована у 1993 році у Львові. Компанію започаткували аспіранти Національного університету «Львівська політехніка» Ігор Мендзибровський, Юра Василик, Тарас Кицмей та Ярослав Любінець, згодом до них приєднався Тарас Вервега та Олег Денис, вони ж і визначили першочерговий напрямок діяльності компанії — розробку програмного забезпечення з розміщенням головного офісу у Львові. Першими, хто підтримав компанію на шляху до розвитку був Політехнічний інститут Ренсселіра (приватний університет з м. Трой, штат Нью-Йорк, США), а першим відомим клієнтом — компанія General Electric.

Приватне Підприємство "SoftServe" визначається глобальною стратегією, яка полягає у відкритті офісів та розробницьких центрів у різних країнах світу. Цей підхід відображає амбітність компанії стати ключовим гравцем на міжнародному ринку інформаційних технологій.

SoftServe у Центральній та Східній Європі є однією з найбільших компаній з розробки програмного забезпечення та є у трійці найбільших аутсорсингових компаній в Україні. SoftServe надає супровід компаніям на шляху до інновацій – від розробки та впровадження технологічних послуг і продуктів, до створення сучасних привабливих ідей. SoftServe надає допомогу компаніям у ідентифікації точок диференціації на ринку, допомагають клієнтам ефективно конкурувати,

допомагають прискорити розробку інноваційних цифрових рішень, що створюють додаткову перевагу для бізнесу. Компанія займається трансформацією, прискоренням та оптимізацією способу ведення крупного бізнесу та технологічних компаній. Маючи за плечима досвід у сфері охорони здоров'я, фінансових послуг, розробки програмного забезпечення, роздрібної торгівлі, медіа, SoftServe створює комплексні цифрові рішення, які ефективно допомагають клієнтам мати кращі бізнес-показники та впроваджувати інновації [19]

Розміщення офісів у різних країнах говорить про стратегічне партнерство з клієнтами та партнерами на різних етапах світового географічного розподілу. Це дозволяє "SoftServe" легше адаптуватися до місцевих ринків, уникати геополітичних ризиків та ефективно використовувати світові таланти.

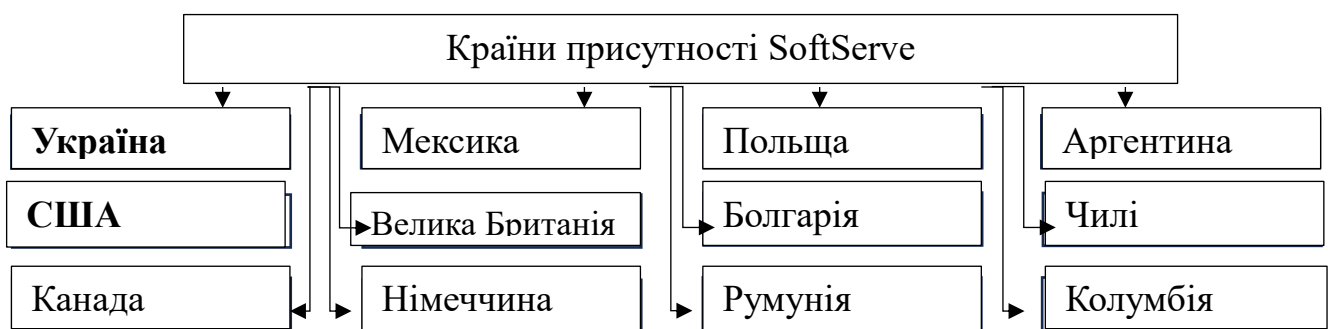

Рис. 2.1 – Країни присутності «SoftServe»

Стабільні партнерські відносини є ключовим елементом успіху "SoftServe" на міжнародному ринку. Компанія активно взаємодіє з різноманітними клієнтами та партнерами, забезпечуючи їм інноваційні технологічні рішення. Це довівши ефективність стратегії та високий рівень довіри, що призвели до успішного конкурування в умовах глобальної конкуренції.

У результаті, "SoftServe" не тільки успішно впроваджує глобальну стратегію, але також демонструє здатність досягати стабільності та росту завдяки спритному взаємодії з клієнтами та партнерами по всьому світу.

Однією з основних рис "SoftServe" є вищий рівень інноваційності. Компанія інвестує у дослідження та розробки, приділяючи увагу сучасним технологіям. Вона

активно долучається до створення та впровадження передових рішень у сферах штучного інтелекту, хмарних технологій, аналізу даних та інших.

Компетентність та професіоналізм персоналу є однією з ключових складових успіху "SoftServe". Компанія вкладає великі зусилля в навчання та розвиток своїх співробітників, створюючи тим самим експертну команду.

"SoftServe" активно взаємодіє з громадськістю та приділяє увагу корпоративній соціальній відповідальності. Компанія запускає та підтримує проекти в сферах екології, освіти, та інших сферах, сприяючи створенню сталої та відповідальної бізнес-спільноти.

Рис. 2.2 – Корпоративна соціальна відповідальність (CSR) «SoftServe»

"SoftServe" продовжує бути в центрі інновацій, сприяючи технологічному розвитку. Компанія активно реагує на зміни в галузі та прогнозує майбутні технологічні тенденції. Розширення продуктового портфеля та укріплення позицій на глобальному ринку є стратегічними завданнями "SoftServe".

З 2014 року в SoftServe діє корпоративний благодійний фонд «Відкриті Очі», що став першим в Україні благодійним фондом при ІТ-компанії. З початком повномасштабного вторгнення росії у 2022-му, фонд зосередився на підтримці України, зокрема, гуманітарній допомозі населенню, наданні засобів індивідуального захисту для захисників та захисниць, постачанню медикаментів та ІТ-обладнання.

З лютого 2022 по початок 2023 року компанія спрямувала понад 420 мільйонів гривень на підтримку України. Компанія очолила список найбільших ІТ-донатерів у великі фонди, що допомагають ЗСУ, за версією видання dev.ua.

Окремо фонд реалізував проєкт Drive For Life, в рамках якого закупив та передав на фронт понад 100 карет швидкої допомоги та медичних евакуаційних автомобілів.

2.2 Аналіз фінансового стану ТОВ «SoftServe»

У даному підрозділі представлений фінансовий аналіз підприємства, що включає основні фінансові показники та динаміку їх змін. Цей аналіз дозволить глибше зрозуміти фінансовий стан підприємства. Проаналізуємо основні показники Звіту про фінансові результати ТОВ «SoftServe» та отримані результати занесемо в таблицю 2.1.

Згідно з таблицею 2.1, діяльність підприємства зазнала значних змін протягом 2021-2023 років.

Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), спостерігається значне зниження чистого доходу протягом 2022-2023 років: у 2023 році порівняно з 2022 роком на 388 961 тис. грн. (-70,38%); у 2022 році порівняно з 2021 роком відбулось зростання на 51 701 тис. грн. (10,32%).

На рентабельність продажів і валовий прибуток компанії негативно впливає зростання собівартості. Це може призвести до зниження конкурентоспроможності та зниження привабливості інвестицій

Таблиця 2.1 – Динаміка основних показників Звіту про фінансові результати в ТОВ «SoftServe» упродовж 2021-2023 рр. (тис. грн)

Показники	Значення, тис. грн			Відхилення			
	2021	2022	2023	Абсолютне, тис. грн		Темп приросту, %	
				2021-2022	2022-2023	2021-2022	2022-2023
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	500960	552661	163700	51701	-388961	10,32	-70,38
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	383372	484109	156645	100737	-327464	26,28	-67,64
Валовий прибуток	117588	68552	7055	-49036	-61497	-41,70	-89,71
Інші операційні доходи	5977	54498	6580	48521	-47918	811,80	-87,93
Адміністративні витрати	8995	4664	2876	-4331	-1788	-48,15	-38,34
Витрати на збут	4418	5298	692	880	-4606	19,92	-86,94
Інші операційні витрати	13453	14058	6058	605	-8000	4,50	-56,91
Фінансові результати від операційної діяльності: прибуток	96699	99030	4009	2331	-95021	2,41	-95,95
Інші доходи	41	23	0	-18	-23	-43,90	-100,00
Фінансові витрати	0	0	0	0	0	0,00	0,00
Інші витрати	0	0	0	0	0	0,00	0,00
Чистий фінансовий результат: прибуток	78950	79519	79042	569	-477	0,72	-0,60
Чистий збиток	0	0	0	0	0	0	0
Елементи операційних витрат							
Матеріальні затрати	331	254	434	-77	180	-23,26	70,87
Витрати на оплату праці	8235	8766	1259	531	-7507	6,45	-85,64
Відрахування на соціальні заходи	1761	1814	245	53	-1569	3,01	-86,49
Амортизація	4426	2029	1221	-2397	-808	-54,16	-39,82
Інші операційні витрати	395554	495267	163088	99713	-332179	25,21	-67,07
Всього операційних витрат	410307	508130	166247	97823	-341883	23,84	-67,28

Зниження чистого доходу може бути результатом кількох причин, наприклад:

- зменшення попиту на послуги ІТ-компаній. Це може бути результатом загального економічного спаду, скорочення бюджетів компаній, які надають ІТ-послуги, або посилення конкуренції;
- втрати ключових клієнтів: через перехід на обслуговування конкурентів, вихід з ринку або інші причини;
- зміни продуктового портфеля: відмова від продуктів або послуг, які не приносять прибутку, і перехід на нові ринки.

Зниження чистого доходу негативно впливає на загальну рентабельність компанії та фінансові можливості. Це може мати негативні наслідки, такі як скорочення інвестицій, вимушені економії, затримки виплати зарплати та інші.

Спостерігається зростання собівартості протягом 2022-2023 років. Це може бути результатом:

- зростання цін на послуги постачальників, пов'язаного зі зростанням витрат на програмне забезпечення, хмарні сервіси, обладнання та інші необхідні ресурси;
- збільшення заробітної плати фахівців: у сфері інформаційних технологій зарплати зросли через більшу конкуренцію за кваліфіковані кадри;
- неефективного використання ресурсів включає неефективні витрати на матеріали, енергію, оренду офісних приміщень та інші речі.

На рентабельність продажів і валовий прибуток компанії негативно впливає зростання собівартості. Це може призвести до зниження конкурентоспроможності та зниження привабливості інвестицій.

У результаті падіння доходів і зростання витрат валовий прибуток значно знизився протягом 2022-2023 років. Це свідчить про значне погіршення ефективності операцій компанії. Зниження валового прибутку впливає на загальну рентабельність компанії та фінансову стійкість. Це може призвести до проблем із фінансуванням інвестицій, виплатою дивідендів акціонерам і виплатою боргів.

Спостерігається значне зниження адміністративних витрат протягом 2022-

2023 років. У 2022 році порівняно з 2021 роком витрати зменшилися на 4331 тис. грн. (-48,15%), а у 2023 році порівняно з 2022 роком - на 1788 тис. грн. (-38,34%). Зниження адміністративних витрат може сприяти підвищенню рентабельності компанії, покращити її фінансову стійкість та звільнити кошти для інвестування в інші сфери діяльності.

Бачимо зростання витрат на збут протягом 2022 року порівняно з 2021 роком на 880 тис. грн. (19,92%). У 2023 році порівняно з 2022 роком витрати на збут зменшилися на 4606 тис. грн. (-86,94%). Зростання витрат на збут може свідчити про активну позицію компанії щодо розширення продажів та проникнення на нові ринки. Однак важливо, щоб ці витрати відповідали зростанню доходів і сприяли загальній прибутковості.

Сума амортизації зменшилася протягом 2022-2023 років. У 2022 році порівняно з 2021 роком амортизація знизилася на 2397 тис. грн. (-54,16%), а у 2023 році порівняно з 2022 роком - на 808 тис. грн. (-39,82%). Підприємство могло менше інвестувати в придбання нових основних засобів, таких як комп'ютерне обладнання, меблі, транспортні засоби, тощо; могло продати або списати старі основні засоби, що призвело до зменшення їх балансової вартості та, відповідно, до зменшення суми амортизації.

Оскільки ІТ-компанії часто використовують велику кількість комп'ютерного обладнання та інших основних засобів, амортизація зазвичай є значною статтею витрат. Амортизація була третьою за величиною статтею витрат у 2021 році після адміністративних витрат і собівартості. У 2022 році вона опустилася на четверте місце після того, як інші операційні витрати перевершили її. У 2023 році амортизація піднялася на третє місце знову.

Показники фінансової діяльності ІТ-компанії за 2021–2023 роки показують, що її операційна та загальна рентабельність погіршилися. Зміна умов ринку, посилення конкуренції, неефективне управління витратами та інші причини можуть бути причиною цього. Для покращення фінансових показників компанії слід провести ретельний аналіз причин, що призвели до погіршення, а потім вжити необхідних заходів.

2.3 Аналіз структури основних засобів ТОВ «SoftServe» та їх фінансового забезпечення

Основні засоби є однією з ключових складових виробничого потенціалу будь-якого підприємства, включаючи ТОВ «SoftServe». До основних засобів підприємства відносяться будівлі, споруди, машини, обладнання, транспортні засоби, інструменти та інші активи, що використовуються у виробничому процесі.

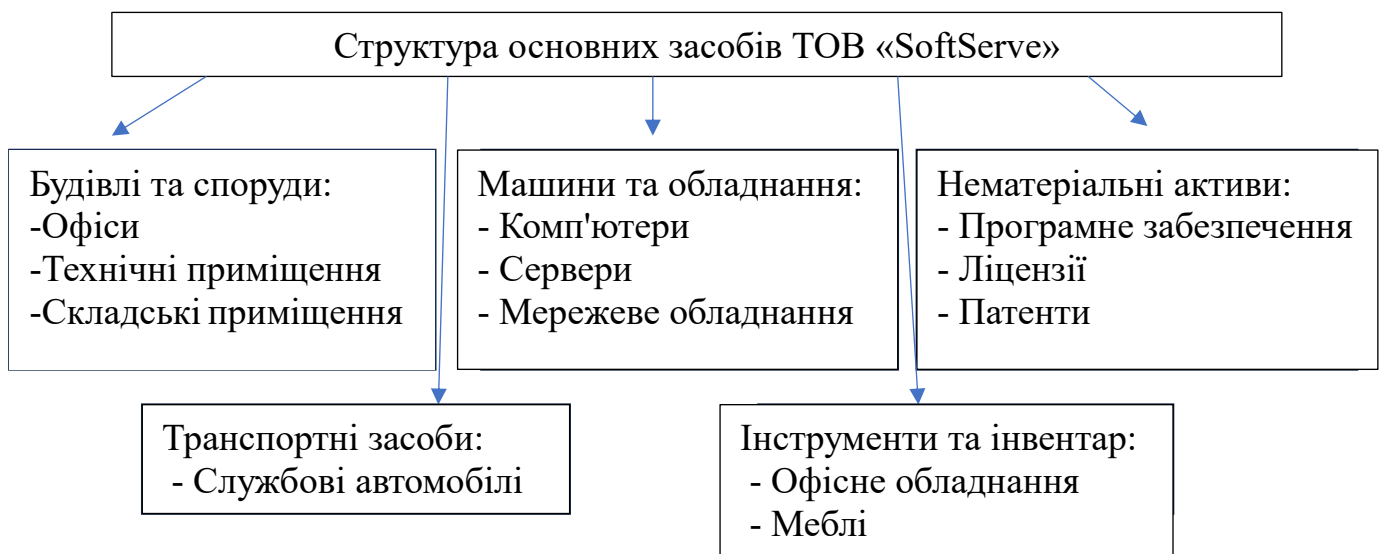

Рис. 2.3 – Структура основних засобів ТОВ «SoftServe»

Матрична організаційна структура стосується компанії ТОВ «SoftServe» тим, що вона дозволяє ефективно управляти численними проектами та забезпечує високу гнучкість і адаптивність, необхідну для успішної діяльності в галузі інформаційних технологій.

Матрична організаційна структура — це тип організаційної структури, який поєднує функціональну та проектну (програмну) структури управління. Вона створена для підвищення гнучкості та ефективності організації, забезпечуючи кращу координацію між різними підрозділами та напрямками діяльності.

Матрична структура забезпечує більш ефективне використання ресурсів, оскільки дозволяє залучати необхідних фахівців з різних підрозділів до роботи над

проектами. Це мінімізує простой та підвищує продуктивність. На рисунку 2.2 зображено застосування матричної структури в ТОВ «SoftServe».

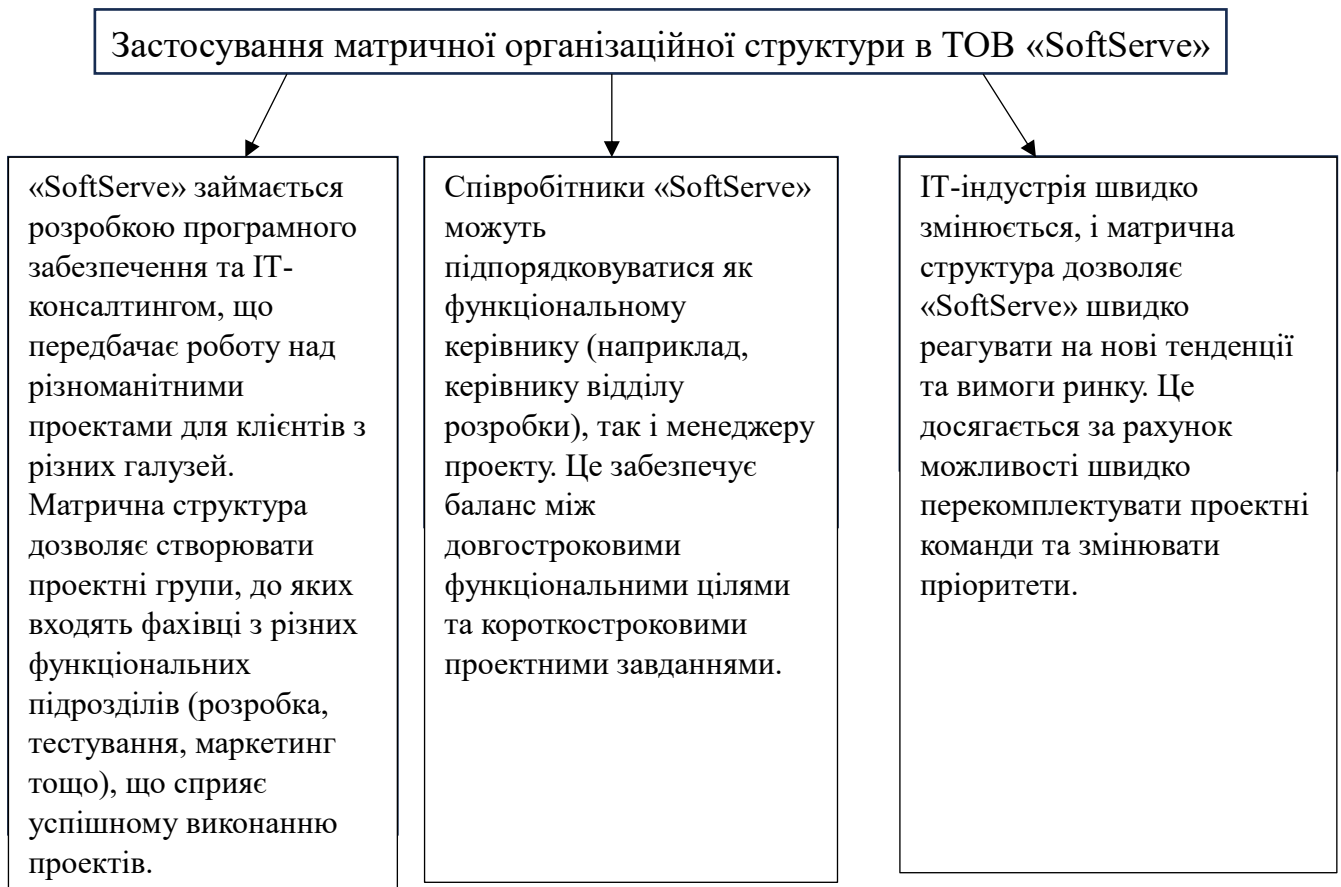

Рис. 2.4 – Застосування матричної організаційної структури в ТОВ «SoftServe»

Така структура сприяє кращій комунікації та співпраці між різними підрозділами, що важливо для успішної реалізації комплексних ІТ-проектів. Співробітники мають можливість обмінюватися знаннями та досвідом, що підвищує загальний рівень компетентності команди.

Матрична організаційна структура є ефективним інструментом управління для ТОВ «SoftServe», який дозволяє підвищити гнучкість, адаптивність та ефективність використання ресурсів, необхідних для успішної діяльності в динамічній ІТ-індустрії. Це сприяє покращенню продуктивності, якості проектів та задоволеності клієнтів.

Темп зростання вартості основних засобів є важливим показником, що відображає динаміку змін у структурі активів підприємства. Він дозволяє оцінити ефективність управління основними засобами, виявити тенденції їх оновлення або зменшення, а також планувати подальші інвестиції. На рисунку 2.2 наведена діаграма, яка ілюструє зміни вартості основних засобів ТОВ «SoftServe» на кінець кожного року протягом 2021-2023 років.

На основі цієї діаграми ми проведемо аналіз динаміки вартості основних засобів підприємства та визначимо причини змін.

Графік демонструє зміну вартості основних засобів ТОВ «SoftServe» за період з 2021 по 2023 рік. Основні засоби - це довгострокові активи підприємства, що використовуються в його виробничій діяльності. Розглянемо детально динаміку змін вартості основних засобів протягом цього періоду.

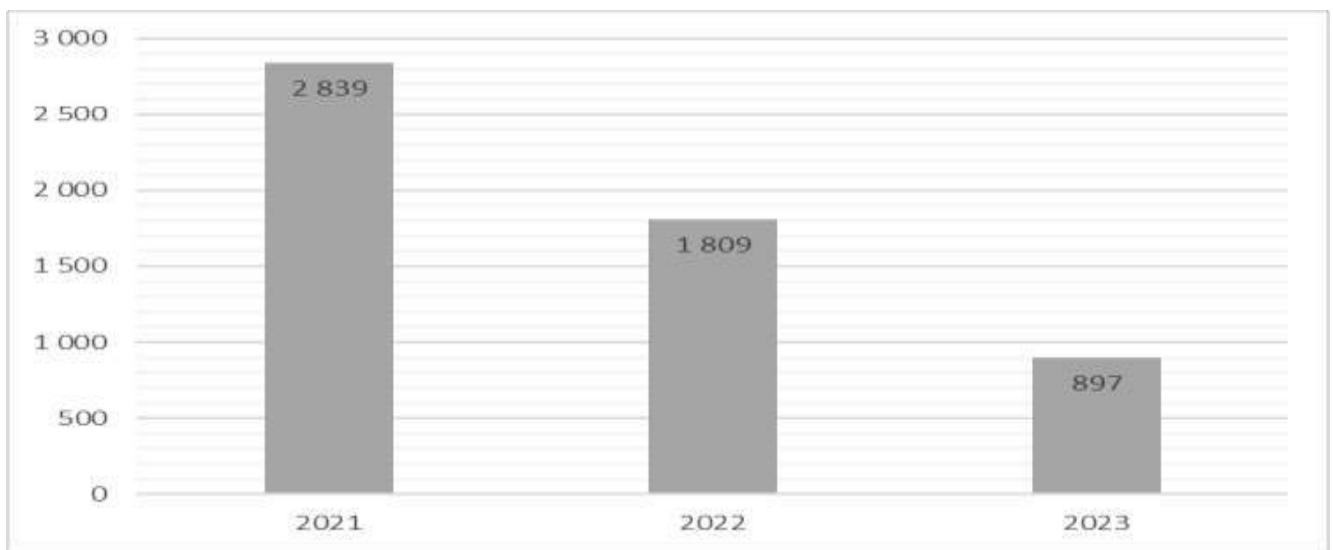

Рис. 2.5 – Темп зростання вартості основних засобів на кінець року

У 2021 році вартість основних засобів складала 2 839 тис. грн. Це максимальний показник за весь досліджуваний період. Висока вартість основних засобів може свідчити про значні інвестиції в обладнання та інфраструктуру, які були здійснені для забезпечення виробничих потреб компанії.

У 2022 році вартість основних засобів знизилася до 1 809 тис. грн, що становить зниження на 1 030 тис. грн або приблизно на 36,3% порівняно з

попереднім роком. Це значне зниження може бути пов'язане зі зносом частини обладнання, його списанням або продажем, а також з відсутністю нових значних інвестицій у основні засоби.

У 2023 році вартість основних засобів зменшилася ще більше і становила 897 тис. грн. Це означає зниження на 912 тис. грн або приблизно на 50,4% порівняно з 2022 роком. Таке суттєве зменшення може бути результатом як подальшого зносу та списання обладнання, так і можливої оптимізації активів компанії, спрямованої на підвищення ефективності використання ресурсів.

За період з 2021 по 2023 рік ТОВ «SoftServe» спостерігається значне зменшення вартості основних засобів. Це може вказувати на декілька факторів: зношення та списання старого обладнання, відсутність нових інвестицій у основні засоби або продаж непотрібних активів. Для забезпечення стабільного розвитку компанії та підвищення її конкурентоспроможності необхідно розробити стратегію оновлення та модернізації основних засобів, а також залучення фінансування для цих цілей.

SWOT-аналіз зовнішнього середовища підприємства є важливим інструментом для стратегічного планування, який дозволяє оцінити елементи, які можуть впливати на діяльність підприємства ззовні. Метою цього аналізу є виявлення можливостей і загроз, які виникають за межами підприємства, і оцінка цих можливостей з точки зору впливу на стратегічні цілі та операційну діяльність підприємства.

Зіставлення сильних і слабких сторін підприємства з можливостями і погрозами ринку дає змогу детальніше зрозуміти внутрішнє і зовнішнє середовище підприємства. Для зіставлення можливостей підприємства умовам ринку і узагальнення результатів SWOT-аналізу застосовується матриця SWOT, яка має наступний вигляд. Таким чином, SWOT-аналіз зовнішнього середовища дозволяє компаніям бути адаптивним і гнучким, використовуючи можливості для зростання та розвитку.

Таблиця 2.2 –SWOT-аналіз зовнішнього середовища підприємства

Внутрішнє середовище	Можливості (шанси) 1. Зростання глобального ринку ІТ 2. Розвиток облікових систем даних та аналітики: 3. Зростання цифрової трансформації галузей 4 . Партнерства та стратегічні співробітництва	Загрози: 1. Конкуренція на ринку 2. Зміни в законодавстві 3. Геополітичні ризики 4. Технологічні зміни
Сильні сторони: 1. Талановитий персонал 2. Гнучкість та адаптивність 3. Досвід роботи з різними галузями 4. Фокус на інноваціях 5. Глобальна присутність 6. Висока якість продукції	Розширення ринкової присутності, інвестування в дослідження та розробку нових технологій, сприяння інноваціям через спеціалізований відділ або лабораторію, використання сучасних технологій для вдосконалення послуг, інвестування в навчання та розвиток персоналу.	Підприємство має значні переваги, такі як висококваліфікований персонал, гнучкість, глобальна присутність, інноваційний підхід та стратегічні партнерства. Однак існують потенційні загрози, включаючи зростаючу конкуренцію на ринку, можливі зміни в законодавстві, геополітичні ризики, економічні коливання та швидкі технологічні зміни.
Слабкі сторони: 1. Залежність від інновацій 2. Надмірне розширення 3. Конкуренція на ринку праці 4. Зміни в технологіях 5. Кадрова ротація	Розширення географічної присутності, розвиток нових ринкових сегментів, інвестиції в дослідження і розробку, створення інноваційного відділу, стратегічні партнерства, використання сучасних технологій, розвиток персоналу та соціальна відповідальність.	Для подолання цих обмежень підприємство повинно вдосконалити стратегію управління та ризиками, зосередитися на розвитку внутрішньої ефективності, зменшенні кадрової ротації та посилити контроль над управлінням розміром.

Основні засоби відіграють ключову роль у забезпеченні виробничих процесів та фінансової стабільності підприємства. Нижче представлена таблиця, яка містить основні показники для аналізу основних засобів підприємства за останні три роки.

Фондомісткість показує, скільки основних засобів витрачається на одиницю випущеної продукції. Зменшення фондомісткості свідчить про зниження витрат основних засобів на виробництво продукції, що є позитивним показником ефективності. Абсолютне відхилення зменшилося на 0.001 у 2022 році порівняно з 2021 роком та на 0.002 у 2023 році порівняно з 2022 роком. Темп приросту вказує

на значне скорочення витрат основних засобів, що підтверджується негативними темпами приросту: -53.02% у 2022-2023 році та -16,26% у 2021-2022 році.

Таблиця 2.3 – Аналіз основних засобів на підприємстві

Показник	Період			Абсол. відхил.		Темп приросту	
	2021	2022	2023	2022р/2021	2023/2022	2023/2022	2022/2021
Фондомісткість	0,005	0,004	0,002	-0,001	-0,002	-53,02	-16,26
Фондоозброєність	69,24	58,35	112,13	-10,89	53,77	92,14	-15,73
Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні підприємства	0,04	0,03	0,20	-0,01	0,17	686,87	-34,02
Коефіцієнт зносу ОЗ	1,90	3,55	8,17	1,65	4,62	130,34	86,88
Коефіцієнт придатності основних засобів	-0,90	-2,55	-7,17	-1,649	-4,623	181,52	183,65
Рентабельність ОЗв	2780,91	4369,38	336,34	1588,47	-4033,03	-92,30	57,12

Фондоозброєність показує, яка вартість основних засобів припадає на одного працівника. Фондоозброєність знизилася з 69.24 у 2021 році до 58.35 у 2022 році, але суттєво зросла до 112.13 у 2023 році. Абсолютне відхилення показує зниження на 10.89 у 2022 році та збільшення на 53.77 у 2023 році. Темп приросту відображає різке збільшення у 2023 році: 92.14% у 2022 році та -15,73% у 2023 році. Це може свідчити про значні інвестиції в основні засоби або оптимізацію чисельності працівників.

Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні підприємства показує частку основних засобів у загальному майні підприємства. Цей коефіцієнт зменшився з 0.04 у 2021 році до 0.03 у 2022 році, але суттєво зріс до 0.2 у 2023 році. Абсолютне відхилення показує зниження на 0.01 у 2022 році та збільшення на 0.17 у 2023 році. Темп приросту свідчить про значне збільшення частки основних засобів у майні підприємства: 686.87% у 2022 році та -34,02% у 2023 році.

Коефіцієнт зносу основних засобів відображає ступінь зносу основних засобів. Цей коефіцієнт збільшився з 1.90 у 2021 році до 3.55 у 2022 році та до 8.17 у 2023 році. Абсолютне відхилення показує збільшення на 1.65 у 2022 році та на 4.62 у 2023 році. Темп приросту вказує на значне збільшення зносу основних

засобів: 130.34% у 2022 році та 86,88% у 2023 році. Це може свідчити про старіння основних засобів або недостатні інвестиції в оновлення обладнання.

Коефіцієнт придатності основних засобів показує, яка частка вартості основних засобів ще не зношена і може бути використана в подальшій діяльності. Він обчислюється як відношення залишкової вартості основних засобів до їх первісної вартості. Чим вищий цей коефіцієнт, тим в кращому стані знаходяться основні засоби підприємства.

Рентабельність основних засобів показує ефективність використання основних засобів у генеруванні прибутку. Рентабельність основних засобів показує ефективність використання основних засобів у генеруванні прибутку. Рентабельність збільшилася з 2780,91 у 2021 році до 4369,38 у 2022 році, але суттєво знизилася до 336,34 у 2023 році. Абсолютне відхилення показує збільшення на 1588.47 у 2022 році та зниження на 4033,03 у 2023 році. Темп приросту вказує на значне зниження рентабельності: -92.3% у 2022 році та -57,12% у 2023 році. Це може свідчити про зниження ефективності використання основних засобів у генеруванні прибутку, можливо, через зменшення обсягів виробництва або збільшення витрат.

Отже, на основі аналізу показників можна зробити наступні висновки:

Зменшення фондомісткості свідчить про покращення ефективності використання основних засобів у виробництві. Це означає, що підприємство витрачає менше коштів на основні засоби на одиницю виробленої продукції, що, в свою чергу, свідчить про більш ефективне управління ресурсами і можливість зменшення витрат на виробництво.

Зростання фондоозброєності може вказувати на значні інвестиції в основні засоби або оптимізацію чисельності працівників. Це може бути наслідком придбання нового обладнання, модернізації існуючих виробничих потужностей або впровадження нових технологій, які вимагають менше робочої сили. Як результат, підвищується продуктивність праці та потенціал для збільшення обсягів виробництва.

Значне збільшення цього коефіцієнта свідчить про підвищення частки основних засобів у загальному майні підприємства. Це може бути показником того, що підприємство активно оновлює свої виробничі потужності, що може покращити його конкурентоспроможність на ринку. Такий крок може бути спрямований на підвищення продуктивності та забезпечення стабільного довгострокового розвитку.

Зростання коефіцієнта зносу вказує на старіння основних засобів та потребу в їх оновленні. Старіння обладнання може призвести до зниження його ефективності та збільшення витрат на ремонт і обслуговування. Це також може вплинути на якість продукції та здатність підприємства підтримувати високий рівень продуктивності. Відтак, необхідні інвестиції в оновлення основних засобів для підтримки конкурентоспроможності підприємства.

Суттєве зниження рентабельності основних засобів свідчить про зниження ефективності їх використання у генеруванні прибутку. Це може бути наслідком як старіння обладнання, так і недостатньої оптимізації виробничих процесів. Зниження рентабельності може свідчити про необхідність перегляду стратегії управління основними засобами, включаючи модернізацію обладнання, впровадження новітніх технологій і підвищення кваліфікації працівників.

Ці показники підкреслюють необхідність стратегічного управління основними засобами, включаючи інвестиції в їх оновлення та підвищення ефективності їх використання для покращення рентабельності підприємства. Стратегічне управління має включати планування і впровадження заходів з модернізації, оптимізації витрат та підвищення продуктивності, що забезпечить стабільний розвиток і підвищення конкурентоспроможності підприємства.

Проаналізуємо ліквідність підприємства, щоб дізнатись чи здатне підприємство виконувати свої короткострокові зобов'язання за рахунок своїх поточних активів та оцінимо його здатність виконувати свої фінансові зобов'язання вчасно і в повному обсязі.

Ліквідність підприємства є важливою характеристикою його фінансового стану, оскільки вона впливає на його кредитоспроможність. Підприємство з

високою ліквідністю є більш привабливим для кредиторів, оскільки є більшою ймовірністю того, що воно зможе виконати свої зобов'язання.

На основі наданих даних, проведемо детальний аналіз показників ліквідності підприємства за три останні роки (2021, 2022, 2023). Оцінка ліквідності є важливим аспектом фінансового аналізу, оскільки вона дозволяє оцінити здатність підприємства виконувати свої поточні зобов'язання.

В таблиці 2.4 зібрані коефіцієнти для оцінки ліквідності ТОВ «SoftServe»

Таблиця 2.4 – Аналіз ліквідності підприємства

Показник	Значення, тис. грн			Зміна значень 2023/2021		Нормативне значення
	2021	2022	2023	тис. грн	%	
Коефіцієнт покриття	3,61	2,35	1,04	-2,57	-71,19	>1
Коефіцієнт швидкої ліквідності	3,61	2,35	1,04	-2,57	-71,19	0,6-0,8
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	1,66	0,31	0,06	-1,6	-96,39	>0 збільшення
Чистий оборотний капітал, тис. грн	153579	235256	1497	-152082	-99,03	>0 збільшення

Коефіцієнт покриття відображає здатність підприємства покривати свої поточні зобов'язання за рахунок всіх оборотних активів. У 2021 році цей коефіцієнт становив 3,61, що значно перевищувало нормативне значення (>1), що вказувало на високу здатність покривати зобов'язання. Проте, вже у 2022 році коефіцієнт знизився до 2,35, а у 2023 році – до 1,04. Таке значне зниження (-2,57) свідчить про поступове погіршення ліквідності підприємства. У 2023 році коефіцієнт покриття вже наближається до критичної межі, що означає, що підприємство має обмежені можливості для покриття своїх короткострокових зобов'язань.

Коефіцієнт швидкої ліквідності показує здатність підприємства покривати свої короткострокові зобов'язання за рахунок найбільш ліквідних активів (за виключенням запасів). У 2021 році цей показник дорівнював 3,61, що значно перевищувало верхню межу нормативного значення (0,6–0,8). У 2022 році він знизився до 2,35, а у 2023 році – до 1,04. Хоча цей коефіцієнт все ще знаходиться вище нормативного значення, таке значне зниження вказує на серйозні проблеми з

ліквідністю. Це може означати, що підприємство має все менше високоліквідних активів для погашення своїх зобов'язань.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності відображає здатність підприємства негайно погасити свої поточні зобов'язання за рахунок грошових коштів та їх еквівалентів. У 2021 році цей коефіцієнт дорівнював 1,66, що свідчило про високу здатність підприємства швидко виконувати свої зобов'язання. Однак у 2022 році він знизився до 0,31, а у 2023 році – до 0,06. Таке значне зниження (-1,6) свідчить про критичний стан ліквідності підприємства. У 2023 році підприємство має дуже обмежену кількість грошових коштів для негайного покриття своїх зобов'язань, що може призвести до фінансових труднощів.

Чистий оборотний капітал визначається як різниця між оборотними активами і поточними зобов'язаннями. У 2021 році цей показник становив 153579 тис. грн, що свідчило про значний запас оборотного капіталу для фінансування діяльності підприємства. У 2022 році чистий оборотний капітал зріс до 235256 тис. грн, що позитивно відображало фінансовий стан підприємства. Проте, у 2023 році він різко знизився до 1497 тис. грн, що свідчить про втрату значної частини оборотного капіталу. Зниження на 152082 тис. грн (99,03%) вказує на серйозні фінансові труднощі та можливі проблеми з ліквідністю.

Аналіз показників ліквідності підприємства за 2021-2023 роки свідчить про значне погіршення фінансового стану. Зниження коефіцієнтів покриття, швидкої та абсолютної ліквідності, а також різке зменшення чистого оборотного капіталу вказують на проблеми з покриттям поточних зобов'язань та можливі фінансові труднощі в майбутньому. Рекомендується звернути увагу на ці показники та розробити заходи для покращення ліквідності підприємства.

Висновки до розділу 2

Аналіз стану управління використанням та відтворенням основних засобів ТОВ «SoftServe» вказує на стратегічний підхід компанії до розширення свого матеріально-технічного потенціалу. У період з 2021 по 2023 рік вартість основних

засобів значно зростає, що свідчить про активні інвестиції в розширення та модернізацію виробничих потужностей.

Таким чином, ТОВ «SoftServe» демонструє позитивну динаміку у сфері управління основними засобами. Підприємство ефективно інвестує в придбання нових активів, модернізацію існуючих засобів та їх обслуговування, що забезпечує стабільний розвиток і підвищення конкурентоспроможності на ринку. Ці заходи сприяють зміцненню матеріально-технічної бази та підвищенню загальної ефективності діяльності підприємства.

Підприємство здійснює стратегічне планування інвестицій у основні засоби, що дозволяє ефективно розподіляти фінансові ресурси та забезпечувати своєчасне оновлення матеріально-технічної бази. Інвестиції в придбання нових активів та модернізацію існуючих сприяють підвищенню продуктивності та конкурентоспроможності.

Зростання витрат на обслуговування та ремонт основних засобів свідчить про увагу підприємства до підтримки активів у робочому стані. Оптимізація цих витрат дозволяє зменшити простой обладнання та забезпечити безперебійне функціонування виробничих процесів.

Постійне оновлення обладнання, а також впровадження нових технологій сприяють підвищенню ефективності виробничих процесів. Високотехнологічне обладнання дозволяє зменшити витрати на виробництво та підвищити якість продукції чи послуг.

Інвестиції у нематеріальні активи, такі як програмне забезпечення, ліцензії та патенти, є важливими для інноваційного розвитку та підтримки конкурентних переваг. Такі активи сприяють впровадженню нових продуктів та послуг, а також підвищенню ефективності управлінських процесів.

3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ВИКОРИСТАННЯМ ТА ВІДТВОРЕННЯМ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ІТ-КОМПАНІЙ УКРАЇНИ

У сучасному світі ІТ-індустрії новітні технології відіграють ключову роль у вдосконаленні управління основними засобами. Впровадження інноваційних рішень дозволяє підвищити ефективність використання та відтворення основних засобів, зменшити витрати та підвищити конкурентоспроможність компаній.

Ретельне планування інвестицій є необхідним для ефективного управління основними засобами. Це включає:

- аналіз поточних тенденцій на ринку,
- оцінку потреб бізнесу,
- прогнозування майбутніх змін.

Вибір між модернізацією існуючого обладнання або придбанням нового є важливим моментом.

Наприклад, можна зробити аналіз економічної доцільності модернізації, щоб побачити, що можна суттєво заощадити гроші, не знижуючи продуктивність праці.

Компанії також можуть краще підготуватися до майбутніх викликів і можливих змін у галузі, створюючи довгострокові плани інвестування.

Розробка бюджетів і планів капіталовкладень також є частиною стратегічного планування, що дозволяє досягати стратегічних цілей компанії та ефективно розподіляти ресурси.

Ефективне управління основними засобами залежить від практичного технічного обслуговування. Замість реагування на виниклі проблеми, компанії повинні зосередитися на їхньому попередженні шляхом впровадження систем планового технічного обслуговування та моніторингу стану обладнання.

Наприклад, системи моніторингу стану обладнання можуть автоматично виявити потенційні несправності або поломки та повідомити операторів до того, як вони призведуть до відмови обладнання. Це гарантує безперебійну роботу системи та зменшує час простою. Коли впроваджуються такі системи, графіки технічного

обслуговування можна оптимізувати, що зменшує потребу в непередбачуваних ремонтах і підвищує загальну ефективність управління основними засобами.

Технологічні та ринкові тенденції мають значний вплив на стратегії управління використанням та відтворенням основних засобів в ІТ-компаніях. Ретельний аналіз цих тенденцій дозволяє компаніям адаптуватися до змін та ефективно управляти своїми ресурсами.

Для безперебійної роботи ІТ-інфраструктури оптимізація процесів технічного обслуговування є важливим компонентом. Графіки профілактичного технічного обслуговування, розроблені та реалізовані SoftServe, включають регулярні перевірки серверів, мережевого обладнання та іншої техніки. Це допоможе уникнути непередбачених проблем і зменшити витрати на ремонт.

Удосконалення процесів ремонту також дуже важливо. Сприятиме оперативному усуненню несправностей впровадження системи швидкого реагування на аварії та поломки з використанням мобільних додатків для обслуговуючого персоналу.

Наприклад, швидкий технологічний прогрес може призвести до швидкого старіння обладнання, тому важливо постійно оновлювати стратегії використання та відтворення основних засобів, враховуючи потенційні технологічні зміни та інновації на ринку.

Якщо компанія хоче використовувати свої ресурси ефективно, вона повинна розробити стратегічне планування інвестицій. Оцінка ефективності інвестицій (ROI) дозволяє оцінити, наскільки вигідним є придбання нових основних засобів, оцінюючи всі витрати та переваги. Коли справа доходить до інвестування в нові активи, SoftServe може використовувати моделі оцінки ефективності інвестицій. Крім того, планування капітальних витрат є важливим завданням. Довгострокові плани капітальних інвестицій, які включають прогнозування витрат на модернізацію та оновлення обладнання, дозволять компанії розвиватися безперебійно.

Розвиток людського капіталу має вирішальне значення для успішного управління основними засобами. Щоб підвищити кваліфікацію працівників, які

відповідають за управління основними засобами, необхідно регулярно проводити навчання та тренінги. Наприклад, працівники можуть підвищити свої навички, відвідавши курси з управління активами, обслуговування та технологій ремонту. Розвиток персоналу та мотивація також є важливими. Підвищення продуктивності працівників можна очікувати завдяки впровадженню програм мотивації для управління основними засобами, які надають бонуси та визнання за досягнення.

ІТ-компанії надають велику увагу сталому використанню ресурсів і екологічній відповідальності. Для зменшення споживання енергії та використання ресурсів SoftServe може використовувати енергоефективні рішення, такі як енергоефективні сервери та світлодіодні ліхтарі.

Зменшення негативного впливу на навколишнє середовище можна зменшити за допомогою програм утилізації та переробки відходів, які включають старе обладнання та електроніку.

Партнерство з постачальниками є важливим для доступу до новітніх технологій і рішень у сфері управління активами та ІТ-інфраструктури. Завдяки партнерству з провідними постачальниками технологій SoftServe матиме можливість впроваджувати інноваційні рішення, які допоможуть підвищити ефективність використання основних засобів.

Додатково, зростання конкуренції та зміни вимог споживачів також впливають на стратегії управління основними засобами, стимулюючи компанії до пошуку нових методів оптимізації витрат та підвищення ефективності використання ресурсів.

Загалом, розуміння та управління цими технологічними та ринковими тенденціями дозволяє компаніям бути більш гнучкими та адаптивними до змін у галузі, забезпечуючи їхню конкурентоспроможність та стійкість на ринку.

Таким чином, постійний моніторинг та аналіз цих тенденцій є важливою складовою успішного управління основними засобами в ІТ-компаніях.

На основі даних таблиці 2.3 «Аналіз основних засобів на підприємстві» можна зробити висновки про стан і ефективність використання основних засобів

на підприємстві ТОВ «SoftServe». Для підвищення ефективності використання основних засобів пропонуються наступні конкретні заходи.

Зменшення фондомісткості свідчить про зниження витрат на одиницю продукції, що виробляється за рахунок основних засобів. Для подальшого зниження фондомісткості та підвищення ефективності використання основних засобів рекомендується оновити застаріле обладнання. Наприклад, якщо підприємство інвестує 10% від вартості наявних основних засобів у нове обладнання, це може зменшити фондомісткість на додаткові 0,001 одиниці.

Значне зниження рентабельності основних засобів у 2023 році свідчить про неефективне використання основних засобів для генерації прибутку. Підприємству необхідно зосередитися на підвищенні ефективності використання активів через модернізацію та оптимізацію виробничих процесів.

Припустимо, що у 2023 році прибуток від використання основних засобів становив 336,34 тис. грн. Мета – підвищити рентабельність до рівня 2021 року (2780,91 тис. грн). Інвестиції в модернізацію: 20 млн грн. Очікуване підвищення рентабельності: $336,34 + (20 \text{ млн грн} * 0,15) = 336,34 + 3000 = 3336,34$ тис. грн.

Низький коефіцієнт придатності основних засобів свідчить про високий рівень зносу та недостатню придатність активів для використання. Необхідно розробити план капітального ремонту та оновлення основних засобів. Припустимо, що вартість основних засобів, які потребують ремонту, становить 50 млн грн. Інвестиції в капітальний ремонт: $50 \text{ млн грн} * 20\% = 10 \text{ млн грн}$. Очікуване підвищення коефіцієнта придатності до позитивного значення: $-7,17 + 2,00 = -5,17$ (перший крок до поліпшення).

Зростання фондоозброєності вказує на значні інвестиції в основні засоби або оптимізацію чисельності працівників. Підприємству слід продовжувати оптимізацію чисельності персоналу та впроваджувати більш ефективні методи управління ресурсами.

На основі аналізу ліквідності підприємства ТОВ «SoftServe» за період з 2021 по 2023 роки (таблиця 2.4) було виявлено значне зниження основних показників, що свідчить про необхідність вжиття заходів для підвищення ефективності.

Розглянемо детально конкретні заходи, які можуть допомогти у досягненні цієї мети.

Одним із ключових заходів є оптимізація рівня запасів на складі. Зменшення запасів на 10% допоможе скоротити обсяг оборотних активів, що позитивно вплине на коефіцієнт швидкої ліквідності. Наприклад, якщо загальний обсяг оборотних активів у 2023 році становив 150000 тис. грн, то зменшення запасів на 10% призведе до скорочення обсягу запасів до 135000 тис. грн. Це підвищить коефіцієнт швидкої ліквідності з 1,04 до 0,93.

Другим важливим кроком є зменшення короткострокових зобов'язань. Часткове погашення кредитів і позик дозволить знизити рівень зобов'язань на 20%. Наприклад, якщо короткострокові зобов'язання у 2023 році становили 144000 тис. грн, то зменшення їх на 20% призведе до скорочення до 115200 тис. грн. Це дозволить підвищити коефіцієнт покриття з 1,04 до 1,30, що перевищує нормативне значення >1 .

Швидке стягнення дебіторської заборгованості є ще одним важливим заходом. Якщо підприємство зможе стягнути 15% дебіторської заборгованості швидше, це збільшить обсяг грошових коштів, доступних для погашення зобов'язань. Наприклад, якщо дебіторська заборгованість у 2023 році становила 10000 тис. грн, то стягнення 15% цієї суми принесе додаткові 1500 тис. грн. Це підвищить коефіцієнт абсолютної ліквідності з 0,06 до 0,013.

З метою підвищення ефективності діяльності ТОВ «SoftServe» необхідно реалізувати наступні заходи:

- Оптимізувати рівень запасів, що дозволить підвищити коефіцієнт швидкої ліквідності до нормативного рівня.
- Погасити частину короткострокових зобов'язань, що призведе до підвищення коефіцієнта покриття до необхідного рівня понад 1.
- Покращити оборотність дебіторської заборгованості, що сприятиме збільшенню коефіцієнта абсолютної ліквідності.

На основі проведеного аналізу фінансових показників ліквідності підприємства, можна розробити декілька ключових заходів для покращення його

ліквідності. До заходів, спрямованих на збільшення грошових коштів підприємства та високоліквідних активів, а також на зниження поточних зобов'язань, можна віднести такі:

- запровадження більш суворих правил надання кредитів клієнтам та регулярний моніторинг дебіторської заборгованості допоможуть знизити ризик неплатежів;
- запровадження стимулюючих знижок для клієнтів, які здійснюють оплату вчасно або достроково;
- продаж дебіторської заборгованості факторинговим компаніям може прискорити отримання грошових коштів;
- встановлення більш вигідних умов оплати з постачальниками для розширення термінів погашення кредиторської заборгованості;
- зменшення кількості постачальників та укладання довгострокових контрактів з основними постачальниками може забезпечити кращі умови оплати;
- використання сучасних програмних рішень для управління запасами допоможе знизити рівень запасів без втрати виробничої ефективності;
- регулярне прогнозування грошових потоків допоможе підприємству краще планувати свої витрати та зобов'язання;
- проведення аудиту витрат та зниження невиробничих витрат дозволить вивільнити додаткові грошові кошти;
- залучення короткострокових кредитів для покриття поточних зобов'язань може допомогти покращити ліквідність;
- випуск облігацій дозволить залучити додаткові кошти на тривалий період;
- продаж невикористовуваних або застарілих основних засобів дозволить залучити додаткові грошові кошти;
- інвестування в модернізацію обладнання для підвищення ефективності виробничих процесів та зниження експлуатаційних витрат.

Реалізація вищезазначених заходів сприятиме підвищенню ліквідності ІТ підприємства, забезпечуючи більш стабільне фінансове становище.

Важливо, щоб керівництво підприємства систематично контролювало фінансові показники та швидко реагувало на зміни, застосовуючи відповідні заходи для підтримки та покращення ліквідності.

Застосування вищезазначених заходів дозволить ТОВ «SoftServe» покращити структуру своїх основних засобів, підвищити їх ефективність та забезпечити фінансову стабільність.

Систематичний підхід до модернізації обладнання, оптимізації використання ресурсів та залучення фінансування сприятиме розвитку компанії та підвищенню її конкурентоспроможності.

Висновки до розділу 3

У цьому розділі були розглянуті основні напрями покращення управління використанням та відтворенням основних засобів ІТ-компаній України. Згідно з проведеним аналізом, впровадження нових технологій є важливою частиною підвищення ефективності управління основними засобами.

Забезпечення стійкого розвитку ІТ-компаній залежить від стратегічного планування інвестицій у основні засоби. Розробка ефективних стратегій витрат сприяє досягненню стратегічних цілей та підвищенню конкурентоспроможності шляхом оцінки ринкових тенденцій, потреб компанії та технологічних змін.

Ефективне управління залежить від оптимізації процесів управління основними засобами. Стандарти та процедури, а також системи управління якістю гарантують надійність і довговічність обладнання, що зменшує витрати на його експлуатацію.

Ефективне технічне обслуговування дозволяє попереджати проблеми та скорочувати час простою обладнання. Планове технічне обслуговування та моніторинг стану основних засобів забезпечують безперебійну роботу компанії завдяки своєчасному виявленню та усунення несправностей. Технологічні та ринкові тенденції значно впливають на стратегію управління основними засобами.

Зростання конкуренції, зміни вимог споживачів і швидкий розвиток технологій вимагають постійного оновлення стратегій використання та відтворення основних засобів. Це дозволяє компаніям бути гнучкими та адаптивними до змін у галузі.

Таким чином, необхідно використовувати комплексний підхід для покращення управління використанням та відтворенням основних ресурсів ІТ-компаній України. Цей підхід включає наступні заходи:

- впровадження нових технологій,
- стратегічне планування інвестицій,
- оптимізацію процесів і процедур,
- ефективне технічне обслуговування,
- аналіз впливу технологічних і ринкових тенденцій.

ВИСНОВКИ

В рамках проведеного дослідження було виконано комплексний аналіз теоретико-методичних основ використання і відтворення основних засобів, оцінено стан управління основними засобами на прикладі ТОВ «SoftServe», а також розроблено рекомендації щодо удосконалення управління основними засобами ІТ-компаній України, з чого можна зробити такі загальні висновки.

1. Прийняття управлінських рішень є важливою частиною функції планування управління використанням та відтворенням основних засобів на підприємстві ТОВ «SoftServe». Розуміння унікальної природи управлінських рішень вимагає розуміння типів рішень та контексту їх прийняття. Прийняття рішень можна визначити як вибір між альтернативними напрямками дій при управлінні основними засобами. Фінансово-господарські цілі реалізуються в бізнес-модель підприємства, зокрема через розробку стратегії управління основними засобами, які визначають підхід підприємства до управління попитом, виробництвом продукції, ефективністю діяльності, потребами клієнтів та розвитком підприємства.

2. Стратегія управління основними засобами, визначений рівень виробництва та стандарти діяльності визначають необхідний стан і структуру основних засобів. Оцінюючи поточний стан і структуру основних засобів ТОВ «SoftServe», визначаються прогалини в продуктивності діяльності, які необхідно усунути шляхом обслуговування та вдосконалення фінансового менеджменту використання основних засобів. Важливою складовою є аналіз фінансового стану підприємства, що дозволяє виявити слабкі місця в структурі активів і розробити заходи для їх усунення, забезпечуючи таким чином ефективне використання ресурсів та підвищення фінансової стійкості компанії.

3. Основні засоби складають значну частину активів будь-якого підприємства і є одним із ключових чинників, що забезпечують його стабільну та ефективну роботу. Проаналізувавши визначення науковців, можна зазначити, що основні засоби є активами, які мають фізичну форму і призначені для постійного

використання у виробничих процесах, наданні послуг, здачі в оренду або для адміністративних цілей. Це означає, що основні засоби — це активи, що використовуються на тривалий термін, на відміну від тимчасових активів, призначених для короткострокового використання.

4. Для компанії ТОВ «SoftServe» основні засоби є надзвичайно важливими, оскільки вони забезпечують технічну базу для надання якісних ІТ-послуг та розвитку інноваційних продуктів. Високоякісні та сучасні основні засоби дозволяють компанії підтримувати високий рівень продуктивності, знижувати витрати на обслуговування обладнання та забезпечувати конкурентоспроможність на ринку. Основні засоби, такі як сервери, комп'ютерна техніка, програмне забезпечення та інші інфраструктурні елементи, є ключовими для ефективного функціонування компанії та досягнення стратегічних цілей. Таким чином, інвестиції в оновлення та модернізацію основних засобів є критично важливими для ТОВ «SoftServe», оскільки вони сприяють підвищенню ефективності роботи, покращенню якості послуг і забезпеченню довгострокової стабільності та зростання компанії.

5. Методологія оцінки основних засобів дозволяє підприємству ефективно планувати витрати на їх утримання, ремонти та оновлення, а також прогнозувати можливі ризики, пов'язані з їх зносом і моральним старінням. Управління використанням та відтворенням основних засобів на підприємстві «SoftServe» має на меті кілька ключових цілей, які сприяють досягненню високої ефективності роботи, зниженню витрат та підвищенню конкурентоспроможності компанії. Із даної роботи можемо назвати основні цілі управління основними засобами:

- забезпечення максимально ефективного використання основних засобів, щоб вони приносили максимальну користь у виробничих процесах та наданні послуг. Це включає регулярне обслуговування та модернізацію обладнання для забезпечення його безперебійної роботи;

- використання сучасних і високотехнологічних основних засобів для підвищення продуктивності працівників та якості наданих послуг. Це сприяє зростанню доходів та покращенню репутації компанії на ринку;

- підтримка основних засобів у належному технічному стані для зниження ризику несподіваних поломок та простоїв, які можуть призвести до втрати прибутку та зниження рівня обслуговування клієнтів;

- ефективне управління основними засобами для зниження витрат на їхнє обслуговування та ремонт. Це включає планування витрат на оновлення обладнання, аналіз ефективності витрат та вибір оптимальних постачальників;

- стратегічне планування оновлення та розширення основних засобів для забезпечення відповідності поточним та майбутнім потребам компанії. Це включає інвестиції в нові технології та обладнання, які сприятимуть зростанню та розвитку «SoftServe»;

- впровадження заходів для забезпечення безпеки працівників та мінімізації негативного впливу на навколишнє середовище. Це включає використання енергоефективних технологій та дотримання екологічних стандартів.

Таким чином, управління використанням та відтворенням основних засобів в «SoftServe» спрямоване на досягнення високої ефективності, стабільності та сталого розвитку компанії, забезпечуючи її конкурентоспроможність та довгостроковий успіх на ринку.

6. Аналіз фінансового стану ТОВ «SoftServe» виявив ряд проблемних зон, які потребують негайного втручання. Зокрема, було виявлено значне зменшення вартості основних засобів у період з 2021 по 2023 роки, що свідчить про недостатнє оновлення та модернізацію основних засобів. На діаграмі темпів зростання вартості основних засобів видно, що вартість основних засобів знизилась з 2839 тис. грн у 2021 році до 897 тис. грн у 2023 році.

7. На основі проведеного аналізу фінансових показників та результатів діяльності ТОВ «SoftServe» за 2021-2023 роки можна зробити висновки щодо значних змін у показниках компанії. Відбулося суттєве зниження чистого доходу від реалізації продукції на 88,61%, що вказує на зменшення обсягів реалізації, а також значне зниження валового прибутку на 89,71%. Це може бути викликане різними чинниками, такими як зміна ринкової кон'юнктури, зростання конкуренції або внутрішні проблеми в компанії. Адміністративні витрати зменшилися на

85,92%, що може свідчити про оптимізацію управлінських витрат. Однак, фінансовий результат від операційної діяльності знизився на 95,00%, що вказує на суттєве зниження ефективності операційної діяльності компанії. Аналіз елементів операційних витрат показав зростання матеріальних витрат на 70,87% і зниження витрат на оплату праці та соціальні заходи на 85,64% та 81,66% відповідно, що може бути пов'язано зі скороченням персоналу або зниженням зарплат, а також оптимізацією соціальних витрат.

8. Загалом, ТОВ «SoftServe» зіткнулося з серйозними фінансовими труднощами у період 2021-2023 років. Для покращення фінансового стану компанії необхідно переглянути стратегію розвитку, оптимізувати витрати та підвищити ефективність управління основними засобами. Основні зусилля мають бути спрямовані на збільшення обсягів реалізації продукції, зниження собівартості виробництва та підвищення ефективності управління витратами.

9. Аналіз структури основних засобів ТОВ «SoftServe» показав, що основні засоби компанії потребують суттєвого оновлення для підтримання конкурентоспроможності та забезпечення стабільної роботи. Виявлені проблеми у фінансовому забезпеченні основних засобів підтверджують необхідність покращення управлінських рішень щодо інвестицій у модернізацію та оновлення обладнання.

10. Враховуючи специфіку діяльності ІТ-компаній, було запропоновано ряд заходів, спрямованих на підвищення ефективності використання основних засобів.

Основними рекомендаціями стали:

- використання новітніх технологій дозволить підвищити ефективність виробничих процесів та знизити витрати на утримання основних засобів;
- розробка стратегії для залучення інвестицій, які будуть спрямовані на оновлення та модернізацію основних засобів;
- впровадження ефективних систем управління, що дозволять знизити витрати на утримання основних засобів та підвищити їх продуктивність;

– систематичний моніторинг технічного стану основних засобів дозволить вчасно виявляти проблеми та запобігати їх негативному впливу на діяльність підприємства.

Запропоновані заходи сприятимуть підвищенню конкурентоспроможності ІТ-компаній на ринку, забезпечать стабільне функціонування та розвиток підприємств.

11. В ході проведеного дослідження було виявлено ключові аспекти управління основними засобами підприємства, ідентифіковано проблемні зони та розроблено конкретні рекомендації для їх вирішення. Запропоновані заходи спрямовані на підвищення ефективності використання основних засобів, що, в свою чергу, покращить фінансові результати діяльності підприємства. Застосування запропонованих підходів та рекомендацій сприятиме підвищенню ефективності управління основними засобами, забезпечить стабільний розвиток та підвищить конкурентоспроможність підприємства на ринку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Колісник О.П., Поліщук М.С. Теоретичні аспекти обліку основних засобів: наукова стаття. 2018. Економіка і суспільство. №19. 1282с.
2. Сміт А. Дослідження про природу і причини багатства народів, 1993. 320с.
3. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» від 27.04.2000 року. №92. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text>
4. Податковий кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/print1345807759430637#Text>
5. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 (МСБО 16) «Основні засоби». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_014#Text
6. Постанова Національного банку України «Про затвердження Інструкції з бухгалтерського обліку основних засобів і нематеріальних активів банку України» від 20.12.2005 р. № 480. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0040-06#Text>
7. 31. Ляшенко А. Основні засоби придбано за інвалюту: нюанси обліку // Баланс-Бюджет. 2018. № 32. С. 15-18.
8. Неміш Ю. В. Формування основних засобів та управління ними у м'ясопереробних підприємствах: дис ... канд. екон. наук : 08.00.04. Львів: ЛНАУ, 2020. 214 с.
9. Войнаренко М.П., Гуменюк А. Ф., Цебень Р. Л. Облік та внутрішній аудит основних засобів в контексті прийняття управлінських рішень: монографія; Хмельницький : Цюпак [вид.], 2018. 210 с.;
- 10.55 Рибченко М.Ф., Кириленко В.М. Проблеми та шляхи вдосконалення основних засобів // Держава та регіони. 2017. № 6. С. 135– 137.
- 11.Следь О. М. Удосконалення системи показників оцінки оновлення основних засобів виробництва. Економічний аналіз. 2013. Том 14. №3. С. 203-210.
- 12.Гуменюк С. І. Відтворення основних засобів як чинник розвитку виробничо-технічного потенціалу промислового підприємства[Електронний ресурс] //

Європейські перспективи. 2014. №5. С. 77-81. URL:
http://nbuv.gov.ua/UJRN/evpe_2014_5_16

13. Дмитренко Е. Д. Відтворення основних фондів в сучасних умовах: форми, види та джерела. Сучасна економіка: випуск 3. Київ: ДПК. 2011. С. 122.
14. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства : навч. посіб. К. : Знання, 2008. 662 с.
15. Маковецька О., Шуварська Г. Дослідження методів оцінки ефективності основних виробничих фондів на будівельному підприємстві: наукова стаття. Наук. вісник Одеського національного економічного ун-ту]. 2014. №11. 81с.
16. Багрий К.Л. Порівняльна характеристика методик проведення аналізу ефективності використання основних засобів у системі управління підприємством: наукова стаття. 2016. Облік, аналіз, аудит. №1(61). 194с.
17. Л. В. Юрчишена, С. М. Волинець Аналіз ефективності використання основних засобів на підприємстві/ Ефективна економіка № 8, 2011. URL:
<http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=668>
18. Методичні вказівки до виконання бакалаврських кваліфікаційних робіт для студентів спеціальності 073 – «Менеджмент» освітньо-професійної програми: «Менеджмент фінансово-кредитної діяльності» / Уклад. В. В. Зянько, І. Ю. Єпіфанова, Л. М. Ткачук, Н.О. Коваль. Вінниця : ВНТУ, 2022. 80 с
19. SoftServe History. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/SoftServe>
20. Пилипчук Л. П. Сутність основних засобів підприємства. Матеріали науково-технічної конференції підрозділів Вінницького національного технічного університету (м. Вінниця, 2022 р.) URL:
<https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-fm/all-fm-2022/paper/view/15376/12937>
21. Ратушняк О. Г., Пилипчук Л. П. Планування операційної діяльності підприємства під час воєнного стану Матеріали міжнародної науково-практичної конференції Молодь в науці: дослідження, проблеми, перспективи (МН-2024). URL:
<https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/mn/mn2024/paper/viewFile/19830/16421>

Додаток А
ПРОТОКОЛ
ПЕРЕВІРКИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
НА НАЯВНІСТЬ ТЕКСТОВИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ

Назва роботи: Управління використанням та відтворенням основних засобів підприємства (на прикладі товариства з обмеженою відповідальністю «SoftServe»)

Тип роботи: БКР

(БКР, МКР)

Підрозділ кафедра фінансів та інноваційного менеджменту

(кафедра, факультет)

Показники звіту подібності Unichesk

Оригінальність 75,5% Схожість 24,5%

Аналіз звіту подібності (відмітити потрібне):

1. Запозичення, виявлені у роботі, оформлені коректно і не містять ознак плагіату.
2. Виявлені у роботі запозичення не мають ознак плагіату, але їх надмірна кількість викликає сумніви щодо цінності роботи і відсутності самостійності її виконання автором. Роботу направити на розгляд експертної комісії кафедри.
3. Виявлені у роботі запозичення є недобросовісними і мають ознаки плагіату та/або в ній містяться навмисні спотворення тексту, що вказують на спроби приховування недобросовісних запозичень.

Особа, відповідальна за перевірку _____
(підпис)

Зянько В. В.
(прізвище, ініціали)

Ознайомлені з повним звітом подібності, який був згенерований системою Unichesk щодо роботи.

Автор роботи _____
(підпис)

Пилипчук Л. П.
(прізвище, ініціали)

Керівник роботи _____
(підпис)

Зянько В. В.
(прізвище, ініціали)

ІЛЮСТРАТИВНА ЧАСТИНА

**«УПРАВЛІННЯ ВИКОРИСТАННЯМ ТА ВІДТВОРЕННЯМ ОСНОВНИХ
ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА (НА ПРИКЛАДІ ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «SOFTSERVE»»**

Таблиця 1.1 – Трактуювання сутності поняття «основні засоби» у нормативно-правових актах України

Автор, джерело	Визначення
Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» від 27.04.2000 р. № 92 [3]	Основні засоби – матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік)
Податковий кодекс України [4]	Основні засоби – матеріальні активи, у тому числі запаси корисних копалин, наданих у користування ділянок надр (крім вартості землі, незавершених капітальних інвестицій, автомобільних доріг загального користування, бібліотечних і архівних фондів, матеріальних активів, вартість яких не перевищує 2500 грн., невиробничих основних засобів і нематеріальних активів), що призначаються платником податку для використання у господарській діяльності платника податку, вартість яких перевищує 2500 грн. і поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом та очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких з дати введення в експлуатацію становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік)
Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 (МСБО 16) «Основні засоби» [5]	Основні засоби – це матеріальні об'єкти, що їх: а) утримують для використання у виробництві або постачанні товарів чи наданні послуг для надання в оренду або для адміністративних цілей; б) використовуватимуть, за очікуванням, протягом більше одного періоду
Постанова Національного банку України «Про затвердження Інструкції з бухгалтерського обліку основних засобів і нематеріальних активів банку України» від 20.12.2005 р. № 480 [6]	Основні засоби – матеріальні активи, які банк утримує з метою використання їх у процесі своєї діяльності, надання послуг, здавання в лізинг (оренду) іншим особам або для здійснення адміністративних і соціальнокультурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік)

Таблиця 1.2 – Етапи та система узагальнюючих показників ефективності використання основних засобів

Етап	Показники	Методи	Результат
Аналіз ефективності використання основних засобів			
Факторний аналіз фондівддачі	Фондомісткість; фондорентабельність; фондівддача; оборотність основних засобів тощо	Порівняльний аналіз за різними напрямками	Оцінка ефективності та інтенсивності використання ОЗ; характеристика величини прибутку на кожен гривню ОЗ
Аналіз інтенсивного та екстенсивного використання виробничого устаткування	Частка обладнання, переданого в експлуатацію; частка фактично працюючого обладнання; ступінь використання ОЗ	Порівняльний аналіз	Оцінка аналізу впливу у інтенсивного та екстенсивного використання ОЗ
Аналіз ефективності використання виробничих площ	Календарний фонд робочого часу; номінальний фонд часу; ефективний фонд часу; корисний фонд часу; коефіцієнт завантаження обладнання тощо	Порівняльний аналіз; горизонтальний аналіз	Оцінка ступеня використання виробничого обладнання

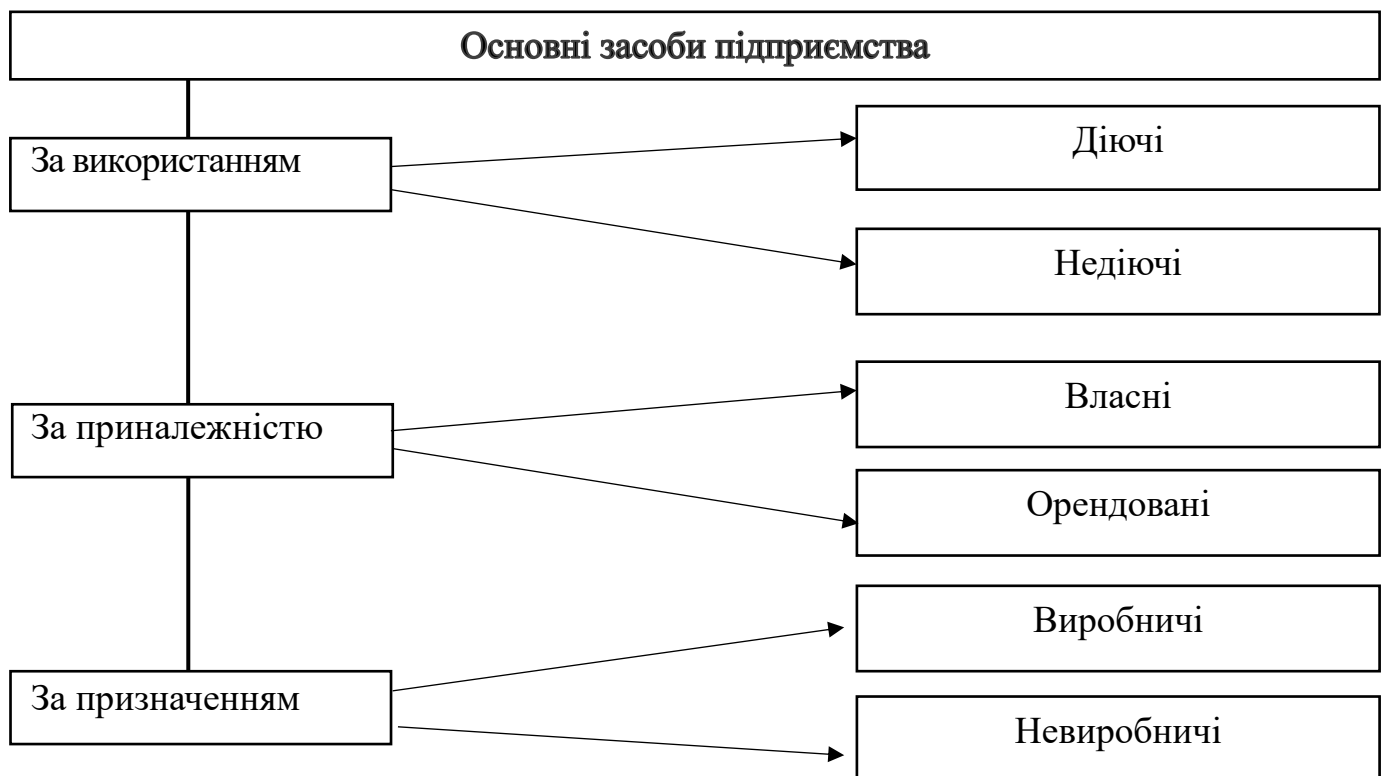

Рисунок 1.1 – Класифікація основних засобів підприємства

Таблиця 1.3 – Показники стану та ефективності використання основних засобів

Показник	Формула розрахунку	Характеристика
1. Фондомісткість	$\Phi_k/V_{\text{п}}$	Характеризує забезпеченість підприємства ОЗ
2. Фондоозброєність	$\Phi_k/Ч$	Показує величину основних засобів на працівника
3. Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні підприємства	Φ_3/M	Відображає питому вагу залишкової вартості основних засобів у загальній вартості майна підприємства
4. Коефіцієнт зносу ОЗ	$З_0/\Phi_k$	Показує ступінь зносу ОЗ
5. Коефіцієнт придатності основних засобів	$1-K_3$	Відображає частину основних засобів придатну до експлуатації
6. Рентабельність ОЗв	$Пз/\Phi_k \cdot 100\%$	Визначає ступінь використання ОЗ

Таблиця 1.4 – Аналіз ліквідності підприємства

Коефіцієнт покриття	Оборотні активи <u>Поточні зобов'язання</u>	$\frac{\text{ф.1 р.1195}}{\text{ф.1 р.1695}}$	>1
1	2	3	4
Коефіцієнт швидкої ліквідності	Оборотні активи – Запаси <u>Поточні зобов'язання</u>	$\frac{\text{ф. 1 (р.1195+р.1100+р.1120)}}{\text{ф.1 р.1695}}$	0,6-0,8
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	Гроші та їх еквіваленти+ Поточні фінансові інвестиції <u>Поточні зобов'язання</u>	$\frac{\text{ф.1 (р.1160+р.1165)}}{\text{ф.1 р.1695}}$	> 0 Збільшення
Чистий оборотний капітал, тис. грн.	Оборотні активи – Поточні зобов'язання	$\text{ф.1 (р.1195-р.1695)}$	> 0 Збільшення

Таблиця 2.1 – Динаміка основних показників Звіту про фінансові результати в ТОВ «SoftServe» упродовж 2021-2023 рр. (тис. грн)

Показники	Значення, тис. грн			Відхилення			
	2021	2022	2023	Абсолютне, тис. грн		Темп приросту, %	
				2021-2022	2022-2023	2021-2022	2022-2023
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	500960	552661	163700	51701	-388961	10,32	-70,38
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	383372	484109	156645	100737	-327464	26,28	-67,64
Валовий прибуток	117588	68552	7055	-49036	-61497	-41,70	-89,71
Інші операційні доходи	5977	54498	6580	48521	-47918	811,80	-87,93
Адміністративні витрати	8995	4664	2876	-4331	-1788	-48,15	-38,34
Витрати на збут	4418	5298	692	880	-4606	19,92	-86,94
Інші операційні витрати	13453	14058	6058	605	-8000	4,50	-56,91
Фінансові результати від операційної діяльності: прибуток	96699	99030	4009	2331	-95021	2,41	-95,95
Інші доходи	41	23	0	-18	-23	-43,90	-100,00
Фінансові витрати	0	0	0	0	0	0,00	0,00
Інші витрати	0	0	0	0	0	0,00	0,00
Чистий фінансовий результат: прибуток	78950	79519	79042	569	-477	0,72	-0,60
Чистий збиток	0	0	0	0	0	0	0
Елементи операційних витрат							
Матеріальні затрати	331	254	434	-77	180	-23,26	70,87
Витрати на оплату праці	8235	8766	1259	531	-7507	6,45	-85,64
Відрахування на соціальні заходи	1761	1814	245	53	-1569	3,01	-86,49
Амортизація	4426	2029	1221	-2397	-808	-54,16	-39,82
Інші операційні витрати	395554	495267	163088	99713	-332179	25,21	-67,07
Всього операційних витрат	410307	508130	166247	97823	-341883	23,84	-67,28

Таблиця 2.2 –SWOT-аналіз зовнішнього середовища підприємства

Внутрішнє середовище	Можливості (шанси) 1. Зростання глобального ринку ІТ 2. Розвиток облікових систем даних та аналітики: 3. Зростання цифрової трансформації галузей 4 . Партнерства та стратегічні співробітництва	Загрози: 1. Конкуренція на ринку 2. Зміни в законодавстві 3. Геополітичні ризики 4. Технологічні зміни
Сильні сторони: 1. Талановитий персонал 2. Гнучкість та адаптивність 3. Досвід роботи з різними галузями 4. Фокус на інноваціях 5. Глобальна присутність 6. Висока якість продукції	Розширення ринкової присутності, інвестування в дослідження та розробку нових технологій, сприяння інноваціям через спеціалізований відділ або лабораторію, використання сучасних технологій для вдосконалення послуг, інвестування в навчання та розвиток персоналу.	Підприємство має значні переваги, такі як висококваліфікований персонал, гнучкість, глобальна присутність, інноваційний підхід та стратегічні партнерства. Однак існують потенційні загрози, включаючи зростаючу конкуренцію на ринку, можливі зміни в законодавстві, геополітичні ризики, економічні коливання та швидкі технологічні зміни.
Слабкі сторони: 1. Залежність від інновацій 2. Надмірне розширення 3. Конкуренція на ринку праці 4. Зміни в технологіях 5. Кадрова ротація	Розширення географічної присутності, розвиток нових ринкових сегментів, інвестиції в дослідження і розробку, створення інноваційного відділу, стратегічні партнерства, використання сучасних технологій, розвиток персоналу та соціальна відповідальність.	Для подолання цих обмежень підприємство повинно вдосконалити стратегію управління та ризиками, зосередитися на розвитку внутрішньої ефективності, зменшенні кадрової ротації та посилити контроль над управлінням розміром.

Таблиця 2.3 – Аналіз основних засобів на підприємстві

Показник	Період			Абсол. відхил.		Темп приросту	
	2021	2022	2023	2022p/2021	2023/2022	2023/2022	2022/2021
Фондомісткість	0,005	0,004	0,002	-0,001	-0,002	-53,02	-16,26
Фондоозброєність	69,24	58,35	112,13	-10,89	53,77	92,14	-15,73
Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні підприємства	0,04	0,03	0,20	-0,01	0,17	686,87	-34,02
Коефіцієнт зносу ОЗ	1,90	3,55	8,17	1,65	4,62	130,34	86,88
Коефіцієнт придатності основних засобів	-0,90	-2,55	-7,17	-1,649	-4,623	181,52	183,65
Рентабельність Озв	2780,91	4369,38	336,34	1588,47	-4033,03	-92,30	57,12

Таблиця 2.4 – Аналіз ліквідності підприємства

Показник	Значення, тис. грн			Зміна значень 2023/2021		Нормативне значення
	2021	2022	2023	тис. грн	%	
Коефіцієнт покриття	3,61	2,35	1,04	-2,57	-71,19	>1
Коефіцієнт швидкої ліквідності	3,61	2,35	1,04	-2,57	-71,19	0,6-0,8
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	1,66	0,31	0,06	-1,6	-96,39	>0 збільшення
Чистий оборотний капітал, тис. грн	153579	235256	1497	-152082	-99,03	>0 збільшення

Рис. 2.2 – Корпоративна соціальна відповідальність (CSR) «SoftServe»

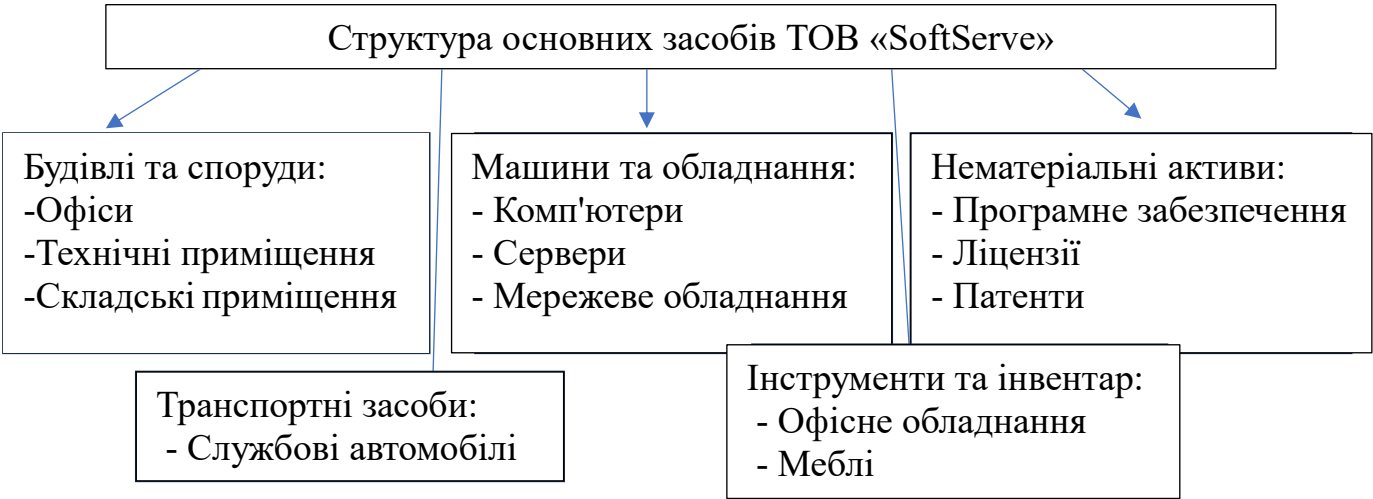

Рис. 2.3 – Структура основних засобів ТОВ «SoftServe»

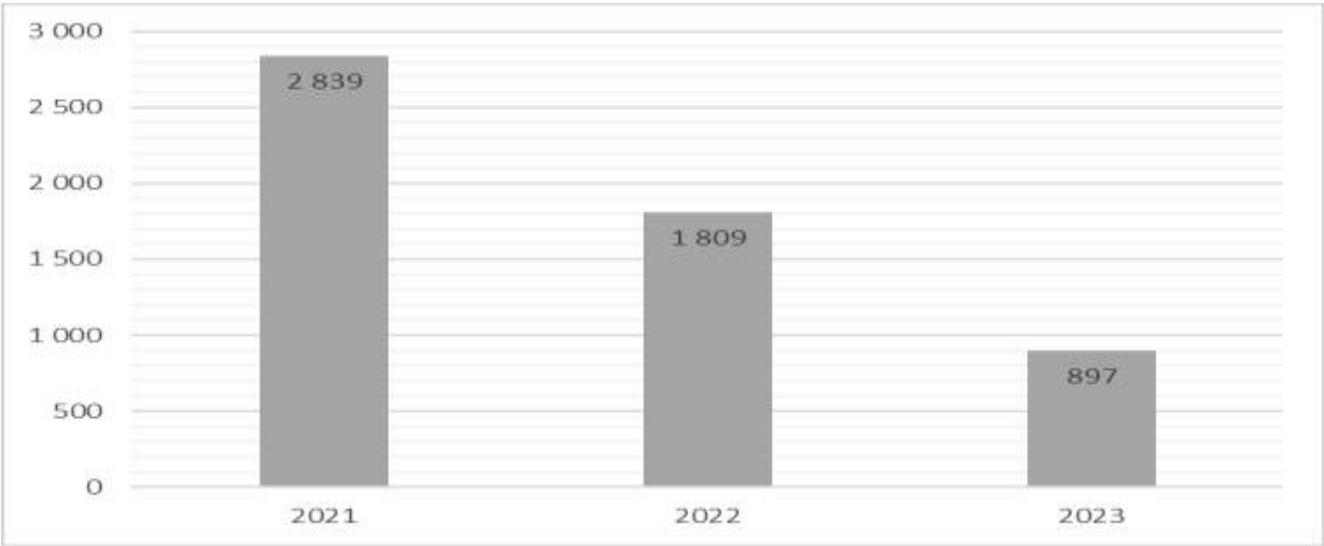

Рис. 2.5 – Темп зростання вартості основних засобів на кінець року